

EL PAPER DE LA XARXA ASSOCIATIVA
EN LA TRANSMISSIÓ DE VALORS I ACTITUDS
NACIONALISTES

Teresa Climent
Joaquim Casal

(Document de treball. Prohíbit el seu ús,
i difusió total o parcial)

Octubre 1987

DIPUTACIO DE BARCELONA

0. INTRODUCCIO

Les properes pàgines són l'expressió escrita de la reflexió que hem dut a terme al voltant del paper de la xarxa associativa en el procés de socialització política dels joves, i més en concret, del seu pes en el camp de la determinació de posicionaments i conductes davant la qüestió nacional catalana.

Des de molts àmbits de la comunicació en aquets darrers anys s'ha insistit molt en atribuir al jovent de Catalunya una tendència cap al radicalisme pel que fa a la qüestió nacional. Sobre aquesta hipòtesis hi diem la nostra en el primer capítol, però la recerca no es centra en aquesta qüestió sinó simplement en estudiar la relació entre la xarxa associativa formal i les diverses opcions nacionalistes dels joves que hi estan vinculats.

L'opció metodològica que hem prèes és molt modesta: en primer lloc perquè només ens referim a joves associats, i aquets són evidentment una fracció minoritaria del jovent. En segon lloc perquè hem buscat un acostament a la realitat de caràcter qualitatiu més que no pas en termes empírics i estadístics. Hem definit com a camp de treball una vintena d'entitats a considerar que expressen el ventall associatiu.

La tècnica de recollida d'informació s'ha fonamentat en l'entrevista en profunditat a responsables o persones significades en les entitats seleccionades. L'anàlisi del contingut de les entrevistes ha tingut un tractament doble: En primer lloc s'ha procedit a extreure els eixos dels discursos emesos per les entitats agrupades per tipus d'associacions (cap.2).

En segon lloc, hem procedit a remarcar els trets que ens han semblat més bàsics del conjunt dels discursos, tasca que es reflecteix en el cap.3er. D'aquesta visió de conjunt o lectura horitzontal en subratllem una trentena d'aspectes que sobresurten. Les darreres pàgines de la reflexió es destinen

a relligar les conclusions a què hem arribat amb la tipologia que presentem a l'inici del treball, en un intent de síntesi general.

Volom fer constància i agrair el suport que hem rebut de la Diputació de Barcelona per fer aquesta recerca així com la possibilitat de compartir-la amb l'Oriol Picas, Montserrat Tresserras, Jordi Vila-Abadal i Rosa Virós. També volem expressar la nostra gratitud a les entitats i persones entrevistades per la seva disponibilitat i col.laboració amb el treball; i molt especialment a Victòria Vila que ha contribuït a la realització del treball de camp.

Barcelona, Gener del 1988

EL PAPER DE LA XARXA ASSOCIATIVA EN LA

TRANSMISSIÓ DE VALORS I ACTITUDS NACIONALISTES

Índex:

1. El paper de la xarxa associativa en la inserció social i política dels joves.
 1. Primeres pinzellades
 2. Hipòtesis en qüestió
 3. Joves o joventut
 4. Eixos del procés d'inserció social dels joves
 5. Inserció social i arrelament cultural
 6. Arrelament cultural, projecte polític i nacionalisme
 7. Socialització, nacionalisme i xarxa associativa.
 8. ~~Formes associatives, l'evolució de les associacions i el paper de la~~
 2. Associació, nacionalisme i transmissió de valors
 1. Els moviments d'Educació en el temps del lleure
 2. Les associacions d'estudiants.
 3. Moviments catòlics
 4. Els centres excursionistes
 5. Joventut, cultura popular i nacionalisme
 6. L'associacionisme esportiu
 7. Moviment pacifista i alternatiu
 8. Moviment nacionalista radical i independentista
 3. Actituds nacionalistes; una lectura de conjunt
 1. Entorn de l'apoliticisme estatuari de les entitats
 2. El paper sensibilitzador de l'associacionisme
 3. El paper dels adults.
 4. Qüestió social, qüestió nacional
 5. La funció de la llengua
 6. Interclassisme restringit.
 7. La realitat nacional de Catalunya
 8. Canvis en les formes d'organització dels joves
 9. La radicalitat, actitud inherent als joves?
 10. Lligam entre acció i sentiment catalanista
 11. Desafecció vers la política institucional
 12. La qüestió nacional centre d'interés polític
 13. Antiespanyolisme i antimadridisme generalitzats.
 14. La bandera espanyola
 15. Catalunya; Països Catalans.
 16. Independentisme com a fenomen jove
 17. La intersecció entre dues mogudes
 18. Algunes raons de l'èxit independentista
 19. Una certa confusió terminològica i conceptual
 20. Mancances ideològiques
 21. Sobre l'avenç de l'independentisme
 22. Qui treballa per la independència
- L'ASSOCIACIONISME I LA TRANSMISSIÓ NACIONALISTA. Algunes CONSTATACIONS

1. EL PAPER DE LA XARXA ASSOCIATIVA EN
LA INSERCIÓ SOCIAL I POLÍTICA DELS
JOVES ☞

1. Primeres qüestions

Dels trets que caracteritzen la conjuntura social i política de Catalunya als anys 80, un dels que més ressó ha trobat en la bibliografia és, sens dubte, la qüestió nacional. La "construcció de l'Estat de les Autonomies" ha tingut, i té encara, components molt particulars a Catalunya. El discurs sobre la "reconstrucció nacional" ha acaparat, i acapararà encara, bona part de l'activitat de polítics i intel·lectuals. El debat està al Parlament, als cicles de conferències, a les tertúlies, al carrer i als mitjans de comunicació social.

D'altra banda, aquets darrers anys també s'han significat per una creixent preocupació de la població adulta arran del paper i l'esdevenidor dels joves. Que l'any 85 fos declarat "any internacional de la joventut" no és cap casualitat. Els països avançats, després d'un curt temps de silenci (el parèntesi entre vagues d'estudiants del 68 i 86) tornen a sentir una certa angoixa davant les noves generacions. La crisi del mercat de treball ha fet frencadissa l'òptica del benestar social, l'òptica de la mobilitat social, l'òptica de la gran promesa de creixement il·limitat. Dels antics informes sobre el radicalisme cultural dels joves hem passat a pessimistes augurs sobre la inserció social i professional.

La tardana transició democràtica a Espanya ha coincidit precisament amb els pitjors anys del capitalisme avançat (no és el primer cop). La reconstrucció democràtica i nacional ha estat més aviat una difícil carrera d'obstacles; en part per una estructura econòmica feble i dependent; en part pels efectes d'aïllament; en part per les estructures de dominació heretades; en part per jocs d'interessos polítics; y en part per una llarga sèries d'altres condicionaments que no ens pertoca ara detallar.

Sigui com sigui, la recuperació de les llibertats nacionals, la recuperació d'òrgans d'Estat Autònom, i la reestructuració interna de la vida social i econòmica del país no es pot substreure de la duresa en que es plantejen les qüestions arran de la inserció social i professional dels joves.

En part per això, i en part per la necessitat de cobrir o reorientar els buits que en materia de política juvenil les institucions públiques hereden del franquisme i dels primers anys de transició, l'inici dels anys 80 es caracteritzen, en termes de joventut, per la creació o remodelació d'instàncies d'intervenció pública, tant a nivell local com autonòmic.

Les carències bàsiques d'aquestes institucions així com dels mateixos col·lectius fan que en el primer quinquenni de la dècada hi hagi no pocs esforços per a recopilar dades bàsiques sobre la situació dels joves. En certa manera a Catalunya es reemprenen treballs o recerques similars a les que anteriorment havia endegat l'Institut de la Juventud.

En tals recerques sempre hi ha dues qüestions presents: l'actitud i comportaments polítics, i la participació dels joves en la xarxa associativa. Durant aquets primers anys la posició dels joves davant dels processos electorals, i davant les mateixes institucions públiques ocupa un lloc rellevant en la preocupació de part dels adults (més aviat de la porció vinculada a les institucions). Els joves de la desmembració política del franquisme ja són adults; els joves dels 80 perceben els esdeveniments de la transició pot ser en una forma més llunyana o menys vivencial. Passen de política? Heus aquí la qüestió.

La participació dels joves en la xarxa associativa és, durant aquets anys, un altre eix de preocupació de la societat adulta (més aviat de la porció associada). Els rotlles juvenils titllats d'innovadors o postmoderns prenen unes vies molt menys formals, estructurades i articulades que les associacions juvenils històriques. D'un costat la privacitat, de l'

altre sembla que les associacions "no molen". Heus aquí l'altre qüestió.

Entrats en el segon quinqueni dels 80 hom diria que tals preocupacions al voltant de la participació social i política dels joves per part de les institucions públiques i dels col·lectius no ha desaparegut, però sí que ha minvat considerablement. Constatar empíricament, com s'ha fet, que la participació electoral dels joves és més alta -en termes relatius- que la participació dels adults ha estat un element tranquil·litzador .

Ben mirat, el desengatjament polític o les "baixes" cotes de participació no són atributs específics de la població juvenil, atributs que diferenciïn substancialment els joves de la població adulta. Més valdria jutjar tals situacions sota la perspectiva més amplia de la tendència a la privacitat, o com a possible efecte d'una ben certa professionalització de la "cosa pública" o pot ser com a simple reactiu a expectatives defraudades. En cualsevol cas dites tendències haurien de ser atribuïdes a amplies capes de la població, siguin o no d'edats joves.

Passa quelcom semblant pel que fa a la participació associativa. El perfil social dels homes de "la cosa pública" és força homogeni: passat antifranquista, catalanisme confessat (o convers), experiència universitària, i provada militància en entitats o associacions de caracter polític, cívic o cultural. Aquesta porció de gent, diguem-ne participativa, bona part de la qual ha arribat a professionalitzar-se en antigues activitats voluntàries o a partir d'elles, és la que sent o experimenta amb més desencís o angoixa les formes de desengatjament polític o la desvinculació associativa. No estem, pot ser, davant d'una extrapolarció excessiva?

Darrerament la preocupació d'aquest sector de la població adulta es desplaça cap al tema del nacionalisme radical o l'independentisme. No es tracta ara d'una preocupació per defecte (les baixes cotes de participació) sinó d'una preocupació, pot ser, per excés (altes cotes de nacionalisme de caracter radical o independentista). Es possible que els joves de Catalunya passin de tot, o gairebé de tot, menys de senyeres estelades? Heus aquí l'altre qüestió.

En la mesura que l'eix de preocupació ha sofert aquest trasllat cap a termes propers a la qüestió nacional i de l'independentisme, es possible que es reproduïxi el mateix procés que s'ha viscut arran del tema de la participació política i associativa dels joves: que es prioritzin els aspectes estrictament quantitius; que la dita preocupació s'esmerci exclusivament en "comptabilitzar" l'abast de la tendència independentista o del nacionalisme radical, en termes de percentatges per tal de ponderar si és molt o poc rellevant.

Si fora així creiem que es poden repetir certs desenfocs comentats anteriorment: que l'atribut d'independentisme o nacionalsime radical sigui aplicable als joves com a atribut diferencial i particular, i que sigui aplicable en termes de globalitat al conjunt o a la major àrt de la població juvenil.

Ambdós enfocns ens apareixen més aviat poc justificables: ni creiem que el corrent nacionalista radical o l'independentisme sigui un tret diferenciador dels joves respecte la població adulta, ni creiem que l'atribut pugui ser aplicable a la joventut catalana en la seva globalitat. Identificar nacionalisme radical i subcultura juvenil ens sembla agoserat.

D'altra banda, si un sondeig d'opinió arribés a primafilar quina porció de jovent es decanta clarament per actituds properes al radicalisme nacionalista o l'independentisme, i s'obtinguessin -per dir una cosa- percentatges reduïts, fàcilment es podria caure en diagnosticar sobre el tema menystenint el

pes real i simbòlic que tals actituds puguin comportar per a la realitat catalana. Per a uns un percentatge esquifit d'independentisme fora clarament tranquilitzador; per a uns altres fora descoratjador. Pot ser uns i altres analitzen erroneament. Entenem que la significació del nacionalisme, en aquest cas radical o independentista, s'ha de ponderar més pel pes específic o qualitatiu que no pas en termes estrictament de quantitats o percentatges.

D'aquí que ens sembla oportú filtrar o passar pel sedàs, bona part d'afirmacions o hipòtesis que darrerament s'han aventurat arran del suposat nacionalisme radical de la joventut catalana.

2. Hipòtesis a revisió

D'hipòtesis sobre el joventut se n'han avançat constantment, sovint de forma dissimulada, a cops explícitament. La reflexió sobre el joventut, sociològica, filosòfica, política, etc. ha consistit bàsicament en això. Que aquestes hipòtesis s'hagin verificat degudament ja és una altra història.

Del plec de hipòtesis que s'han garbellat al llarg de 40 anys de sociologia sobre la joventut, n'hi ha una que ha fet història, tant per la quantitat d'adeptes que ha tingut com per la seva capacitat d'apareixer i desaparèixer de l'escena quotidiana. Es tracta del suposat radicalisme dels joves.

El suposat, i a vegades temut, "radicalisme cultural" dels joves ha constituït l'esquelet de la sociologia de la joventut. Els primers estudis sobre joventut en la postguerra juguen aferrissadament sobre l'antinòmia reproducció-canvi social: o els joves generen elements de radicalització social, i per tant de ruptura i canvi social, o els joves sofreixen un procés de socialització i integració social real i efectiu envers els valors dominants, talment que les actituds de rebeldia restarien com a "rucades d'adolescent" sense major importància.

Quaranta anys de sociologia han significat quaranta anys d'oscil·lació: a cops la joventut és jutjada com a radical, inconformista i rupturista, a cops com a dòcil o fàcilment integrable en els esquemes socials de la societat d'adults.

La mala estrugança de la sociologia (o el seu excés de dependència conjuntural) ha fet que els esdeveniments històrics contribuïssin a posar en entredit ambdues tendències o consideracions: després de publicar un escrit sobre processos d'integració social esclata una revolta d'estudiants; després de cridar a quatre vents que la joventut és la nova classe social ascendent i revolucionària, la disgregació més absoluta. Aquest ha estat un dels calvaris de la sociologia de la joventut: d'un costat una dependència extrema de la conjuntura, de l'altra una escassa capacitat de predicció.

Heus aquí, doncs, que al voltant del tema que ens mena a reflexió -les actituds davant el nacionalisme- estem en situació de caure en el mateix parany. En les següents pàgines intentem captar quins son els paranys per evitar caigudes innecessaries. Es tracta de posar en qüestió algunes de les

hipòtesis més comunes que avuí dia entren en joc en el tema de les actituds del jovent davant el fet nacional. De posarles en qüestió o, si més no, matitzarles degudament.

Des del 78 cap aquí la reconstrucció nacional no ha estat exempte de conflictes. Ja hi ha qui ha estudiat aquesta qüestió; aquí només subratllem dos aspectes: que el marc de la reconstrucció nacional s'ha produït mitjançant la via de consens i pactes, de consens i pactes evidentment entre forces polítiques ben diferenciades i àdhuc contraposades quan a criteris i projectes polítics entorn la configuració de l'Estat. D'altra costat, que no hi ha un únic model de reconstrucció nacional.

Des del primer moment això ha comportat tensions i polaritzacions, i un discurs dominant sobre la confrontació entre Catalunya i l'Estat Central. Aquestes tensions han tingut moments particularment forts, tant en l'establiment del marc legal general, com en la configuració concreta del què és l'autonomia i l'autogovern. El menú de la polarització Catalunya-Madrid s'ha servit a taula. Antics nacionalistes son considerats botiflers; antics botiflers es diuen nacionalistes. Heus aquí la qüestió: confusió terminològica i conceptual; tensió ben orquestrada.

I en mig d'això, forces metres de bandera espanyola cremada, crits contra el Madrid opresor al camp del Barça o a Canaletes, forces pintades, febre cuatribarrada per Sant Jordi, slogans independentistes en molts Instis, molta canalla a l'onze de Setembre. Adolescents independentistes? Aquesta és la pregunta.

Els fets, per aïllats que siguin o no, no passen en va. La premsa s'en fa ressò. Es crea estat d'opinió: "el nacionalisme radical o l'independentisme en el seu cas cuatlla entre la canalla". Pel que sembla, cada cop més "nacionalisme radical o independentisme" apareixen com a atributs creixents i propis del jovent català. Heus aquí, doncs, una primera constatació ben difosa. A partir d'aquí moltes interpretacions.

Per a uns es tracta d'una simple compensació de la despolitització del jovent; per uns altres d'una manifestació específica o concreta de necessitats de contestació; per uns tercers d'una instrumentalització ben orquestrada; per uns quarts d'una escisió entre joves nacionalistes i joves espanyolistes; per uns cinquès un xic de tot, per uns sisès qui sap? Però, en qualsevol cas, aquestes veus parlen d'un radicalisme creixent i particularment juvenil.

Ens sembla oportú, però, posar en entredit, de bon començament, opinions, visions o hipòtesis implícites que es construeixen a partir d'una òptica dicotòmica simple i simplista: la pel·lícula sobre el nacionalisme i Catalunya no és un "western" en blanc i negre, és a dir, ni una pel·lícula de bons i dolents, ni una pel·lícula on dos colors juguen dialecticament sobre el predomini d'un sobre l'altre.

Cal tenir en compte dos aspectes bàsics: que el joc de tendències o posicions entorn el fet nacional no es pot plantejar en forma bipolaritzada com tant sovint mitjans d'informació o part dels mateixos polítics presenten. En segon lloc, que els mateixos conceptes estan força intoxicats: en què consisteix ser "nacionalista radical"; Independentista? Federalista?, catalanista de la seba? Barretinaire de pro? folclorista convençut? Antimadrinista declarat?

Però inclús més enllà d'aquest aspectes, n'hi ha un altre que volem posar de relleu: Les hipòtesis o posicions parteixen, implícitament, d'un concepte molt particular i extès de joventut que cal sotmetre a revisió. Gairebé la totalitat

del discurs sobre joventut expressament i implícitament reflexiona o analitza la situació social dels joves sota el prisma de col·lectius social, i molt sovint com a col·lectiu social diferenciat, a vegades, inclús, com a moviment. A aquesta percepció també li cal una revisió.

La identificació entre joventut i col·lectiu social diferenciat i homogeni és un ús tant sovintejat com agoserrat: implica homogeneïtzar allò que de fet és diferent; una homogeneïtat que en absolut es troba en la realitat. Caldrà veure amb molt d'escepticisme nocions com la de "cultura juvenil" que a més d'ambigües pretenen abarcar-ho tot.

Si conceptualitzen joventut com a processos de transició de la pubertat a la vida adulta més que com a col·lectiu social, obtindrem una doble avantatge: ens permet posar de relleu el fenomen de la diferenciació interna de la població juvenil i evitar els plantejaments de caràcter global; ens permet evitar el perill d'etiquetar o atribuir a la "joventut" allò que sols és atribuïble sectorialment a determinats joves o determinats models de transició.

Amb el terme transició posem de relleu, en primer lloc, que la realitat dels joves ve determinada per processos de transició desiguals: dintre d'un mateix país, àmbit cultural o comunitat local hi ha diversos models de transició. No hi ha una transició única i lineal. El procés de transició i el bloc d'aconteixements que comporta, afecta als joves a temps diferents, desigualment i amb resultats finals també desiguals: els camins o itineraris d'inserció es diversifiquen i diversifiquen.

En definitiva, l'ús d'aquest marc conceptual, permet superar degudament tres grans obstacles: d'una banda la temptació d'aïllar la joventut com a fenomen al marge o cos estrany al sistema social. En segon lloc evitar atribuir una homogeneïtat al món juvenil de forma poc o gens convincent. En tercer lloc, referenciar els models de transició a les particularitats dels territoris econòmics i socials.

D'aquesta manera, hom s'apercebeix de com els grans trets comuns de la transició tenen concrecions particulars i diferents, en ambits molt individualitzats, en ambits que constitueixen el microclima social del jove i que es company de viatge del seu itinerari: el tipus de medi social-urbà, el clima familiar, els determinants culturals del medi, el grup d'iguals. Aquestes situacions particulars modifiquen i alteren les percepcions culturals dels joves i afecten les mateixes conductes socials.

En resum, la reflexió que hem iniciat insisteix en els següents punts o consideracions:

- a) Cal evitar construir una anàlisi de les actituds dels joves catalans a partir del supòsit del "radicalisme cultural" de la joventut, en tant que hipòtesis que no ha aconseguit verificacions consolidades llevat d'indrets i en conjuntures molt específiques o determinades, però que en cap cas es poden inferir al conjunt dels joves.
- b) Es poc prometedora tenir com a punt de partida un feig de conceptes i termes d'ús comú o habitual, sense garvellar-ne el seu sentit i el seu abast. Nacionalisme, independentisme, catalanisme, i tants d'altres termes afins, tenen concrecions ben diferents més enllà del discurs oficial o dominant. S'impone, ben segur, un debat o una reflexió sobre aquesta qüestió malgrat superi l'abast d'aquest treball.
- c) És innegable que el discurs sobre la "reconstrucció nacional i els valors i actituds que s'apropen al "nacionalisme

radical" tenen ressò entre una bona fracció del jovent de Catalunya. Extrapolar, però, aquesta situació resulta doblement perillós. En primer lloc perquè tal extrapolació deforma la realitat social concreta i la mistifica. En segon lloc, perquè tal extrapolació compleix un paper ideològic i partidista (sigui en pro d'uns o altris).

- d) L'extrapolació d'actituds i posicionaments d'una fracció del jovent al conjunt de la joventut cau, més a més, en un parany greu i que caldria evitar: entendre la joventut com un col·lectiu social homogeni. Tenir en compte la diversitat social en els processos de transició constitueix un imperatiu. Ni tots els joves són nacionalistes ni tots els joves nacionalistes ho són igualment, amb independència de la seva situació social i de trànsit.

3. Posicionaments davant la qüestió nacional: una tipologia

En els darrers escrits sobre la inserció social dels joves hi ha un element que ha jugat un paper dominant: l'inserció professional. En aquest sentit s'enfoca, entre altres el ja famós informe Swartz. Les raons que motiven aquets enfocaments semblen obvies atès que els obstacles i dificultats vàries que els joves -o una bona fracció dels joves- troben en el camí de definir el seu futur professional configuren el nervi central arran de l'inserció social dels joves en una societat en ~~una~~ crisi estructural del mercat de treball.

Hi ha un segon aspecte pertinent al procés d'inserció que ocupa el lloc preferent en la nostra reflexió: es tracta de l'inserció des de la perspectiva sociocultural, és a dir, del procés d'esdevenir adult en un àmbit territorial i cultural definit, de l'obtenció d'arrels i significats que permeten a l'individu constituir i sentir-se col·lectivitat.

Aquest procés el podem conceptuar com un resultat de l'interacció de dos elements bàsics: les aptituds i les actituds, que ens configuren una tipologia elemental davant la realitat política i cultural de Catalunya.

Entenem que el posicionament dels individus, adults i joves, davant la realitat social que els envolta no és altra cosa que el resultat d'una articulació particular entre les aptituds desenvolupades durant el procés de socialització i aprenentatge i les actituds que dinamen de la particular orientació de l'acció social de l'individu.

En el nostre cas, l'aprehensió i posicionament davant la qüestió nacional, ens sembla que és pertinent la construcció d'una tipologia a partir d'aquestes dues variables esmentades: les actituds i les aptituds.

Entenem, en el camp de les aptituds davant la realitat política de Catalunya, el procés de formació de l'individu (a través de la família, l'escola, etc) que li permeten un accés

al coneixement i ús de les eines i instruments culturals catalanes, és a dir, el coneixement i domini sobre la llengua, la vinculació en el territori, la capacitat d'establir nexes entre la realitat actual i la Història, la percepció del sentit de la diferència o de la diversitat cultural, etc..Entenem, en el camp de les actituds davant la realitat política de Catalunya, el procés d'adhesió i l'accés a la sensibilització i arrelament al país o, en el seu defecte, una desafectivitat envers els trets culturals particulars.

La combinació de les dues variables -actituds i aptituds- ens proporciona quatre tipus extrems a considerar:

		+ ACTITUD -	
APTITUD	+	1	2
	-	3	4

APTITUD = FORMACIO CULTURAL (cal comprendre en aquesta variable la formació de l'individu en els trets particulars de la realitat catalana en el seu sentit més ample i devers: coneixement i ús de la llengua, coneixement de les bases històriques del país, una concepció clara de la realitat territorial i històrica, un coneixement dels arrels culturals, etc..)

ACTITUD = NIVELL D'ARRELAMENT CULTURAL I DE SENSIBILITZACIÓ CATALANISTA (Cal comprendre en aquesta variable la forma en que es tradueix la interacció entre individu i territori, i el corrent afectiu que estableix aquest amb els seus trets culturals particulars; es tracta del grau d'identificació cultural amb el propi territori català.

Tipus 1: Alt o bon nivell en formació i alt o bon grau d'arrelament cultural i de sensibilització catalanista.

En el camp de la formació ens trobem amb un prototius amb un notable coneixement de la llengua i amb un us vehicular de la mateixa. El seu procés de formació senyala un itinerari escolar més aviat llarg (nivell mig o superior de l'ensenyament) on la mateixa escola el proporciona elements bàsics de cultura de difícil transmissió familiar. D'altra banda la pertinença a un con-

texte familiar i a un medi o entron social favorable sembla ser gairebé una exigència (llevat de casos molt particulars). Aquest procés de formació té una traducció en el camp de les actituds i dels sentiments amb una direcció clara cap a una gran sensibilitat pel que fa als trets culturals particulars del país i alhora de motivació o interès. En tot cas dibuixa un tipus amb una identificació territorial definida i amb una certa expectació davant els successos de caràcter cultural i polític.

Tipus 2: Alt o bon nivell en formació i baix o escàs grau d'arrelament cultural i de sensibilització catalanista.

La variable "formació cultural" compleix les mateixes condicions que el tipus anterior pel que fa als itineraris escolars i pertinença familiar i de medi cultural, però ben segur amb una major externalització i per tant sense una traducció en el camp de l'afectivitat i del sentiment. Tot i tractarse d'un tipus prou definit territorialment (efecte formatiu) el seus centres d'interès passen per altres canals, possiblement més en funció d'una internacionalització de trets culturals i esdeveniments. No implica, ^{necessàriament}, una tendència manifestament negativa respecte la realitat del país però sí que aquesta ocupa un lloc molt més secundari i per tant que es tradueix en una actitud poc o gens significada en el camp del nacionalisme o de la sensibilització del país.

Tipus 3: Baix o escàs nivell de formació i, en canvi, alt grau d'arrelament cultural i de sentiment catalanista.

El tercer tipus ens perfila un individu amb una forta o notable sensibilització arran de Catalunya i d'allò que configura els seus trets culturals i polítics, però amb una baixa formació específica sobre la realitat social, política i econòmica de Catalunya (itineraris escolars curts), encara que pugui ser compensada per la pertinença familiar. Aquest tipus és pot ser un dels predominants entre amplies capes populars de la població tant d'ambits urbans com rurals. Pot ser sigui també un model exteès entre sectors de la població immigrada amb forces anys de permanència de Catalunya, sense uns mínims

de caracter formatiu, però amb una certa sensibilització respecte el fet català com a fruit d'un lent procés d'integració social i una voluntat de pertinença de grup.

Tipus 4: Baix o escàs nivell de formació i baix o escàs grau d'arrelament cultural i sentiment catalanista.

Aquest darrer tipus ens presenta un perfil clarament allunyat dels processos d'identificació cultural i d'arrelament al país. Possiblement aquest tipus s'ubicua fonamentalment entre les amplies capes de població d'extracció immigrada i que urbanísticament es radiquen en indrets on el component migratori és dominant i on les possibilitats d'una integració lingüística i culturals son menors o inclús escasses. En el camp formatiu tant la curta escolarització com l'impacte derivat d'una pertinença familiar i ambiental amb valors culturals distints comporta una posició d'extranyament desconeixement o llunyania respecte els trets culturals i lingüístics de Catalunya. Tal situació repercuteix en el camp de les actituds culturals i polítiques en un desarrelament cultural i en una pèrdua o mancança d'elements d'identificació que vagin més enllà dels derivats estrictament del seu entorn més immediat.

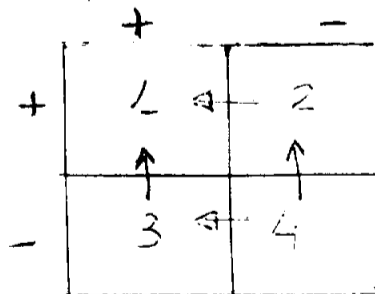
Els quatre tipus extrems resultants expressen el ventall de posicionaments possibles arran de la qüestió nacional, predicables tant del jovent en general com de la població adulta. Penetrar amb més detall en cada un dels tipus i en els mecanismes o processos que els determinen, excedeix de molt la nostra tasca. En tot cas, però, ens atrevim a aventurar alguns comentaris o observacions pel que fa expressament a la població juvenil:

- a) Pel que fa als processos de formació sobre els estris i valors culturals de la realitat catalana, cal tenir en compte un element que intervé definitivament sobre el jovent d'avui dia. Es tracta dels efectes de l'allargament de l'escolarització dels joves i alhora de la introducció curricular o en els plans d'estudis d'elements de coneixement de Catalunya: llengua, geografia, història, etc.

Aquest fet intervé definitivament sobre els tipus 3 i 4 (els que expressen menor nivell de formació). Aquí es pot observar el canvi notable entre la població juvenil i la adulta, escolaritzada en el període franquista i en grans mancances sobre aquets aspectes.

No és bo generalitzar massa, però no ens equivoqueun si afirmem que en els darrers anys s'ha incrementat substancialment el "coneixement de Catalunya" i en particular entre els joves. Els mitjans de comunicació social han jugat un paper important (i determinant, pot set), però la tasca encomenada a l'escola està donant els seus fruits.

Es a dir, en termes generals, els joves d'ara expressen un major grau de domini sobre el particularisme cultural català. Gràficament ho expressem mitjançant un desplaçament del tipus 3 sobre el tipus 1, i del tipus 4 sobre el tipus 2.

Les tipologies descrites permeten, però, un tractament més complexe. En aquestes es consideren només dues variables simples: la formació cultural respecte, en el nostre cas, Catalunya, i el grau d'arrelament i sentiment afectiu davant el país. Poden introduir-se dues variables més que acoten cada una de les tipologies, o, si més no, pel que fa als tipus 1 i 3 que són els que expressen un major grau d'arrelament i sentiment nacional.

Les dues variables a considerar són les següents: el grau de compromís social contret arran del nacionalisme i el projecte social i polític que conté i/o amaga aquest compromís. El sentiment nacional al que hem fet referència pot tenir dues traduccions extremes: o bé implica a l'individu a uns determinats compromisos i actuacions com expressió de tals sentiments i percepcions, o bé no comporta cap conducta específica i diferencial esdevenint un sentiment o carga emocional simple sense traducció en una acció social. D'altra banda el mateix sentiment o percepció nacionalista pot ser que estigui compresa en un marc més ampli, com espectre o element important d'una cosmovisió general de la societat o projecte polític degudament explícit o bé implícit però manifest; o bé tot el contrari: que tal sentiment o percepció nacionalista sigui estrictament una carga emotiva no enmarcada en cap mena de projecte social i polític definit o coherent per part de l'individu.

Es a dir, que l'arrelament cultural i el procés d'identificació nacional pot ser que comporti un nacionalisme actuant i compromés o no; i que, per altra costat, respongui a una concepció política determinada i orientada. La combinatoria d'aquestes variables ens proporcionen nous tipus:

		Percepciõ nacionalisme i qüestiõ nacional	
		activa	receptiva
projecte polític definit		A	B
	projecte polític indefinit	C	D

Percepciõ nacionalista i qüestiõ nacional:

En ambdos extrems la percepciõ és positiva (no es consideren les posicions "negatives") però en un cas implica a l'individu al compromís i a la participaciõ efectiva en actes i accions; en el segon cas la percepciõ no genera accions pròpies sinó que roman en el camp de la emotivitat.

Projecte polític: No es considera en aquest cas la pertinença o no pertinença a grups o partits polítics, ni tampoc als projectes polítics d'aquells mateixos. Es tracta més aviat del grau d'articulaciõ i formulaciõ del posicionament polític del individu en termes de coherencia i explicaciõ o en termes difusos i possiblement no coherents.

- Tipus A: Aquest tipus d'individu és el que ha tingut un procés d'inserció social i política tal que d'una banda el dibuixa com a membre de la societat que ha elaborat una construcció definida del projecte polític al qual s'adhereix i que per altre costat el seu arrelament cultural al país i la seva percepció de caracter nacionalista de la realitat catalana el mena a actituds de caracter militant o actiu. Es a dir, que es constitueix com actor social mostrant conductes d'adhesió i participació activa al voltant de la qüestió nacional.*
- Tipus A: Aquest primer tipus ens presenta un perfil d'individu que degut a determinats condicionants favorables ha tingut un procés d'inserció social i política tal que d'una banda el dibuixa com a membre de la societat que ha elaborat una construcció definida del projecte polític al qual s'adhereix i que per altre costat el seu arrelament cultural al país i la seva percepció de caracter nacionalista de la realitat catalana el mena a actituds de caracter militant o actiu. Es a dir, que es constitueix com actor social mostrant conductes d'adhesió i participació activa al voltant de la qüestió nacional.
- Tipus B: Igualment al tipus anterior estem davant d'un perfil ben definit en el camp del projecte social i polític, però amb una percepció del nacionalisme que no té una traducció concreta en actuacions. Es tracta d'un tipus que canalitza més la seva actuació cap a vessants de caracter social i polític mentre que l'adhesió i conductes de participació en el camp nacionalista ocupen un segon terme o hi son presents però com un element més.

Tipus B: Igualment al tipus anterior estem davant d'un perfil ben definit en el camp del projecte social i polític, però amb una percepció del nacionalisme que no té una traducció concreta en actuacions. Es tracta d'un tipus que canalitza més la seva actuació cap a vessants de caracter social i polític mentre que l'adhesió i conductes de participació en el camp nacionalista ocupen un segon terme o hi son presents però com un element més.

però que en cap cas tal actuació està estructurada en un marc general de concepció política que doni coherència al seu esperit participatiu. Sua catalanisme, sofreix la seva suor, però no defineix un marc polític on referenciar el seu catalanisme.

- Tipus C: El perfil del tercer tipus dibuixa l'individu que defineix una conducta o actuació social de caràcter militant activa o participativa per el plec de qüestions que atenyen al camp de la cultura catalana i de la qüestió nacional, però que en cap cas tal actuació està estructurada en un marc general de concepció política que doni coherència al seu esperit participatiu. Sua catalanisme, sofreix la seva suor, però no defineix un marc polític on referenciar el seu catalanisme.

- Tipus D: El quart tipus presenta un perfil d'individu amb una clara percepció de la realitat catalana i amb una percepció de caràcter nacionalista però, semblantment al tipus B, el seu sentiment nacional no l'implica generalment a cap conducta participativa concreta ni a cap compromís o actuació; és un "catalanista passiu"; d'altra costat el seu procés formatiu tampoc li ha facilitat un marc articulat sobre la realitat política i inclús expressa desconexió o llunyania respecte la vida política institucional.

Aquets tipus aconseguits, semblantment al cas anterior son predicables de la població en general i específicament a fraccions de joves, informant una diversitat de conductes arran de la qüestió nacional. Es tracta d'una tipologia comprensiva que contempla des del jove nacionalista radicalitzat i amb projectes polítics definits i també radicals (part del tipus A) fins a joves d'esperit nacionalista però ni clarament actius ni amb un pensament polític mínimament articulat, passant pel jove que empra una peña esportiva com a vehicle d'expressió de la seva catalanitat, en una dimensió més lúdica que no política.

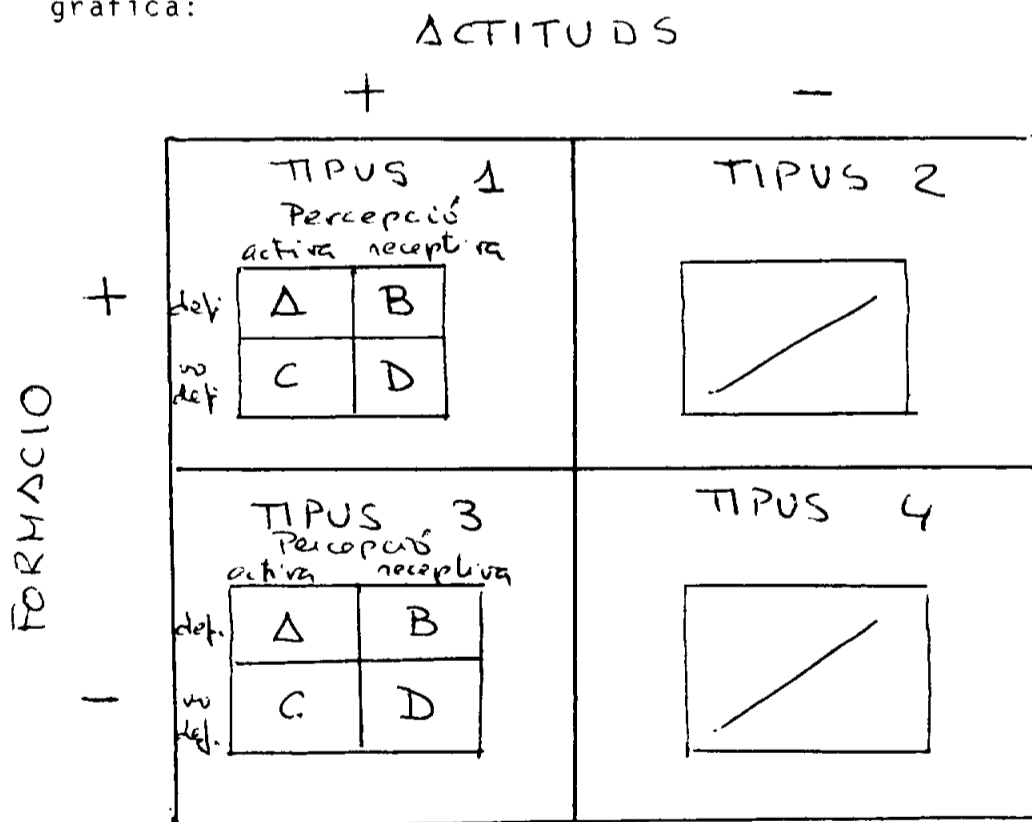
Es tracta doncs d'una forma plurivariada de percepció de la realitat nacional i de conductes nacionalistes.

4. Socialització, nacionalisme i xarxa associativa

En els processos de socialització de la infància a la vida adulta hi ha una cristallització d'actituds i conductes que, al cap de vall del procés, ens tipifiquen una diversitat de models dels quals hem descrit aquells que ens apareixen més rellevants davant la integració social i política dels joves a la realitat cultural de Catalunya; i, en particular, més rellevants arran de la qüestió nacional.

La tipologia construïda ha tingut en compte quatre aspectes bàsics: a) el grau de formació assolida que permet un ús instrumental de les eines de la cultura catalana; b) el grau d'arrelament cultural i d'emotivitat de l'individu respecte la qüestió nacional; c) la implicació d'aquesta emotivitat en el camp de l'acció social (activa o receptiva); d) l'articulació del pensament i el posicionament davant de la qüestió nacional en un projecte polític definit o indefinit.

Els tipus aconseguits tenen la següent representació gràfica:

- El Club Patí de Vic i les Cel.lules Barcelonistes com a entitats vinculades al món de l'esport.
- La Crida i el MDT com a moviments nacionalistes radicals.

El treball de camp consisteix en l'obtenció d'informació mitjançant una entrevista oberta a un o més membres de cada entitat al voltant de la vida de l'entitat. En tant que entrevista oberta les qüestions plantejades varien substancialment segons tipus d'entitats, però en general totes cobreixen els següents temes: objectius de l'entitat; evolució seguida en els darrers anys; organització i estructura interna; paper que hi desenvolupen els joves; posicionament de l'entitat davant la qüestió nacional; posicionament particular de joves o grups de joves de l'entitat davant el fet nacional.

El nucli del treball està en l'anàlisi dels discursos que es despren a cada una de les entrevistes. El tractament fet segueix una doble direcció: un anàlisi dels discursos de les entitats agrupades per "tipus d'entitats", i un segon anàlisi, lectura o tall horitzontal, amb la pretensió de captar els eixos dominants del plec de discursos emesos. D'aquí que en les properes pàgines es procedeixi per separat a considerar cada un dels vuit blocs o tipus tractats, per acabar amb una referència o anàlisi de conjunt.

Volem repetir, per últim, que la hipòtesi de treball que ens plantegem la sotmetem a comprovació només a aquets vuit tipus d'associacions. No es tracta d'un estudi sobre el conjunt de l'associacionisme (formal i informal) i per tant les conclusions a les que arribem s'atribueixen només als vuit tipus estudiats. Val a dir, però que aquets vuit tipus configuren l'esquelet central, en termes de quantitat i qualitat, de l'associacionisme a Catalunya.

2. ASSOCIACIÓ , NACIONALISME I TRANS
MISSIÓ DE VALORS .

4. ELS MOVIMENTS D'EDUCACIÓ EN EL TEMPS DEL LLEURE DEVANT LA QÜESTIÓ NACIONAL

La reflexió entorn d'aquest àmbit de l'associacionisme juvenil es realitza a partir de les entrevistes realitzades a : Minyons Escoltes/Guies de St. Jordi, Escoltes Catalans, Movibaix, Servei de Colònies de Vacances de Girona, Moviment d'Escolais Cristians i Esplac. Aquest conjunt d'entitats representen numèricament la gran majoria de joves associats a entitats d'esplai i escoltisme i són alhora , els que tenen una major incidència territorial.

Responen pel que fa als seus respectius idearis i posicionaments ideològics a la pluralitat característica d'aquest sector; ME/GSJ, el Moviment de Centres d'Esplai Cristians i el Servei de Colònies de Vacances de Girona són moviments confessionals; L'Esplac i Escoltes Catalans es manifesten moviments laics i el Movibaix no defineix com a principi bàsic la qüestió religiosa, donant cabuda tant a centres confessionals com laics.

Pel que fa a l'àmbit geogràfic on es mouen aquestes entitats també hi ha diferències: El Movibaix és un moviment que neix amb la voluntat de respondre a una realitat comarcal i acull entitats que treballen en el marc del Baix Llobregat i el Barcelonès Sud. L'Esplac té voluntat de ser un Moviment d'àmbit català però està configurat sobretot per centres de Barcelona i les comarques més pròximes: Barcelonès, Maresme i Vallès Occidental. Els Moviments d'Esglesia tenen com a marc territorial els bisbats i així, el SCV de Girona fa referència al seu Bisbat , i en el cas del Moviment de Centres d'Esplai Cristians i de Minyons Escoltes/Guies St. Jordi la configuració és supradiocesana i per tant coincident amb els límits territorials de Catalunya, llevat de la Franja de Ponent. Finalment Escoltes Catalans és d'àmbit nacional.

A nivell de característiques genèriques d'aquest grup d'entitats cal ressenyar finalment les diferències existents pel que fa a la tradició dels diferents Moviments: desde ME/GSJ, que si bé no s'eparat són moviments configurats i en funcionament al llarg de tota la dictadura franquista, fins el Movibaix nascut fruit d'unes circumstàncies socials i polítiques molt diferents i en plena situació democràtica.

(univoc de subratllada)

L'EDUCACIÓ DEL TEMPS DEL LLEURE , UNA ACCIÓ MOLT ARRELADA A CATALUNYA

El pes específic que tenen les entitats dedicades a l'educació del temps lliure d'infants i joves en el conjunt de l'associacionisme juvenil ha estat molt considerable al nostre País. Cal tan sols fer una mirada retrospectiva per comprovar que les alternatives recreatives de la gran majoria de la població adulta actual, que té antecedents associacionistes, estan relacionades amb alguna entitat d'Esclai o d'Escultisme.

Un altre indicador fóra comprovar la gran quantitat de responsables polítics o tècnics inclosos en els organigrames de les Institucions democràtiques, seguides de les primeres eleccions democràtiques que procedien d'entitats d'Esclai i Escultisme. Fins al punt de determinar-ne algunes de les polítiques de joventut que s'han dissenyat i aplicat.

La realitat i la incidència d'aquest tipus d'associacionisme no és però una qüestió que pertanyi al passat. La presència, la vitalitat i la capacitat de generar propostes que ha demostrat el sector en el seu conjunt i alguns moviments en particular confirma la trascendència de la seva acció en el context associatiu de Catalunya.

Si atenem a les xifres actuals veurem com del conjunt d'infants i joves associats (deixant al marge les entitats esportives) la gran majoria ho estan a entitats educatives de lleure.

El suport que desde les Institucions i sobretot desde el conjunt de la societat s'ha donat a les entitats d'aquestes característiques, demostra la valoració de la seva tasca. Ha estat una valoració contradictòria, però en cuansevol dels casos preferent respecte d'altres sectors de l'associacionisme.

Es poden apreciar diferències substancials pel que fa a les plantejaments i ambicions dels diferents moviments, tot i partint d'un mateix denominador comú que és la voluntat de dur a terme una acció educativa entre els infants i joves; que els ajudi a conèixer i arr~~g~~lar-se en el medi i a comprometre's en la seva transformació.

Aquesta tasca de transformació social s'entén de forma diferent i desde angles també diferenciats. Lògicament cada Moviment parteix d'uns pressupòsits ideològics i d'unes estratègies diferents. Els contextes socio-polítics en què sorgeixen els respectius Moviments són clarament determinants a l'hora de plantejar aquestes estratègies i fixar-ne els objectius.

Així doncs mentre trobem Moviments que malden per obrir l'espai i aconseguir un major reconeixement i suport social i institucional a les iniciatives educatives que duen a terme les seves entitats, d'altres estan més preocupats per trobar catalitzadors que en altres moments de la seva història han estat més ben determinats i que els han fet ser útils al País.

Es un tret característic de l'hora present dels moviments d'educació del lleure la voluntat de clarificació ideològica, tant desde el punt de vista intern i de la seva oferta com de les relacions amb d'altres associacions i la societat en general.

Així és com hem recollit la voluntat del SCV i del Moviment de Centres d'Esplai Cristians que creuen que en aquests moments on les opcions són més diversificades, i l'aixopluc de l'Església no és necessari per endegar i mantenir un projecte educatiu del lleure

cal exigir als responsables de les seves entitats coherència amb els criteris i principis cristians del seu Moviment.

En un altre nivell el Movibaix es proposa la difusió d'un model d'entitat que s'ajusti a les necessitats evidenciades i a les característiques del seu entorn, fent un salt qualitatiu allí on calgui i es donin les circumstàncies favorables que permetin ampliar l'oferta de serveis tant pel que fa a la quantitat com en el que es refereix a la diversitat dels mateixos.

La conversa amb els dirigents i representants dels moviments s'ha centrat entorn de les actituds i comportaments dels joves de les entitats el que vol dir que la reflexió es refereix als segments de nois/es més grans dels grups i als caps i responsables d'aquests. Numèricament estem parlant aproximadament de 7000 joves de més de 15m anys, el que en el conjunt de l'associacionisme juvenil vol dir un alt percentatge.

- . Constatem que com a àmbit d'actuació els moviments s'inscriuen en el marc de Catalunya estricta, malgrat que molts d'ells tenen establerts lligams de col.laboració i coordinació a nivell estatal i amb una marcada decantació cap a d'altres grups de característiques semblants que treballen en l'òrbita cultural catalana, Així són pot ser més freqüents els contactes amb entitats semblants de la resta de Països Catalans, i sobretot es produeixen amb un grau de sintonia superior. D'una forma expressa la idea de Països Catalans tan sols és reivindicada al si dels Moviments Escoltes, i encara amb significatives diferències ja que mentre que els escoltes Catalans reivindica i reclama l'aprovació d'uns Estatuts que reconeguin aquest àmbit per la seva entitat, ME/GSJ, mantenen uns lligams de cooperació i intercanvi, per altra banda ja antics, amb el Moviment Escol

ta de les Illes i del País Valencià, però dins l'estructura federal del MCC i mantenint només la seva reivindicació en la unitat cultural dels Països Catalans.

- El grau de sensibilització política i la voluntat de transformació social que inspira a tots els moviments d'educació en el lleure s'ha concretat en la participació en tots els organismes de representació política, dels que molts en són també membres fundadors, com ara el Consell Nacional de la Joventut i els Consells locals de Joventut.

Aquesta pràctica de relacions en les instàncies de representació i el reconeixement social a la tasca d'aquest tipus d'entitats fa que tots els Moviments, de forma directa en la majoria de casos, i a través de les entitats en d'altres, hagin establert convenis amb les Institucions públiques.

- Els Moviments educatius eviten expressament el pronunciament i transmissió de postulat polític concret a fi de respectar el pluralisme polític dels seus associats, si bé no defugen de formular el model de societat en què creuen i els mitjans per aconseguir-lo.

Es mouen molt més en el nivell dels postulats i principis genèrics que donen cabuda, en tots els casos, a un ventall relativament ampli d'opcions. Hi ha diferències, però es podria dir que l'adhesió explícita a Campanyes o accions es fa sempre que aquestes tenen uns objectius àmplis (Pau i desarmament, Salvaguarda de la Natura, Defensa de la Llengua...) i compten amb el suport social. Potser especialment grevinguts són en aquest tema els Moviments confessionals, a jutjar per les postures manifestades en les converses.

Aquest punt és un dels que marca més ^{les} diferències entre els Moviments de més llarga tradició i els creats més recentment. Creiem que el motiu està en la mateixa raó de ser dels moviments i en els criteris que van inspirar la seva creació.

Els moviments més nous han sorgit per donar resposta a situacions socio-culturals concretes i això comporta una major implicació dels seus membres amb la realitat quotidiana de l'entorn i amb les decisions polítiques que l'afectin.

la realitat socio-cultural és un punt de partida

- . La realitat socio-cultural dels joves dels diferents moviments és diversa i també ho és dintre de cada moviment concret. Aquest és un element influent i fins i tot decisiu en la definició de criteris i posicionaments que adopten els Moviments. Podríem destacar com element comú que els segments més marginals de la societat o els més ben situats no tenen una representació significativa. Són les capes mitjanes de la societat les que forneixen l'afiliació i assumeixen la responsabilitat de les entitats. No és certament cap descoberta, però això ens mena cap una altra constatació en la que el fet cultural determina unes opcions i en configura unes altres. Dit més senzillament, veiem com la procedència dels joves escoltas es manté en els estrats socials que sempre l'han abastit (havent-ne marxat els sectors més benestants) i que la implantació dels Esplais té una major diversificació, i en qualsevol cas una major acceptació en estaments i barris populars. Aquest és un aspecte a l'entorn del qual caldrà tornar-hi en analitzar l'actitud davant la qüestió nacional.

- . La realitat nacional i cultural catalana està acceptada i assumida com a punt de partida i també com a base de treball. És en funció de la realitat immediata en què es mouen les entitats, i de retruc els Moviments que es noten les diferències i es fixen els objectius a cobrir. A moltes entitats no hi ha ^{la} possibilitat d'usar altra llengua que el català, mentre que en moltes d'altres aquesta és una fita encara llunyana i un objectiu permanent en els projectes pedagògics. En qualsevol dels casos planeja la voluntat d'avançar.

El cas de la llengua és aplicable a les altres qüestions que donen cos a la identitat cultural i nacional del nostre País i que estan condicionades per raons objectives de situació i d'altres més subjectives però molt relacionades també amb el context sociològic en què es desenvolupen les actuacions de les entitats.

Sovint una mateixa activitat com pot ser la realització d'un campament o d'una ruta si bé s'inscriu en un mateix territori i requereix el coneixement i aplicació d'unes mateixes tècniques pot tenir uns objectius immediats diferents, (segons quin sigui el nivell i característiques del grup) p.e. ajudar a descobrir Catalunya a nois i noies que es mouen habitualment, quan no exclusivament, en un medi urbà infradotat a nivell d'equipaments; o bé confirmar trajectes i indrets ja coneguts, dels que a més se'n treballen els seus significats històrics, les variants lingüístiques, la constància en la Literatura d'un grup de "truc" força treballat culturalment parlant.

La política cultural com a política

- Els responsables i representants dels Moviments qüestionats coincideixen amb matisos en la constatació d'una certa despolitització^{tant} del jovent en general ^{com} dels seus socis. . Quan es parla en aquest cas de despolitització hom ha d'entendre no estar interessat per aquelles qüestions que si bé ens afecten veiem que es decideixen en forums que notem molt llunyans, i que per poder incidir cal fer-ho a través d'aquelles persones "professionalitzades" que manifesten uns idearis i uns plantejaments més propers als propis. És a dir que quan es parla de despolitització és parla en uns termes certament restrictius del joc i mecanismes polítics, però que en definitiva són els més usats habitualment. El jovent demostra una certa desconfiança i ascepticisme vers la política tal i com funciona al nostre País i si bé es pot dir que ja no és la fornada del "desencís" i tampoc del "passar" entre aquests dos termes podríem situar la seva actitud.

La gestió i activitats dels Ajuntaments mereixen una major atenció per part dels joves, i això s'explica per la proximitat i traducció d'aquesta proximitat en oferta de serveis directes als ciutadans, entre els quals hi ha els que beneficieu als joves.

- És una opinió generalitzada que la qüestió nacional és el tema polític que desvetlla més interès entre el jovent i és alhora la causa que aconseguix un major predicament i adhesió.

Hem parlat de com la realitat nacional de Catalunya es viu com un fet normalitzat al si dels Moviments, fins al punt que l'expressió diguem-ne "litúrgica" que a vegades es present en moltes de les manifestacions, causa una certa perplexitat entre els responsables que consideren en certa forma discontinuat el comportament dels joves pel que fa a aquest tema.

En qualsevol dels casos la motivació pel tema nacional és molt gran i això es manifesta d'una forma molt clara a les trobades àmplies de joves on el clima nacionalista i independentista adquireix una forta presència.

Caldrà però destriar i matisar molt les diferents raons aduïdes i les interpretacions que del fenomen en fan les diferents persones que s'han ~~avinent~~^{avinent} a fer la reflexió amb nosaltres.

A la majoria d'entitats la mateixa acció educadora va intrínsecament lligada a la descoberta i compromís amb la realitat col·lectiva, per tant es valora com una continuïtat del procés de descoberta que fan els nois i noies i una voluntat de reafirmar la realitat nacional el que arribat un moment de maduració personal es vulgui contribuir a l'aprofundiment i millora dels drets ~~nacionals~~ col·lectius, en aquest cas nacionals. Diguem per tant que té una coherència amb els propòsits dels moviments educatius que els joves es mostrin sensibles a aquells aspectes de la vida col·lectiva que no han arribat a unes cotes acceptables i suficients.

La qüestió està en cercar si té un major predicament la qüestió nacional que d'altres aspectes de contingut més social o d'aprofundiment de la democràcia . Les versions aquí responen més que en d'altres aspectes a la composició dels diferents moviments i a la seva trajectòria : per als Moviments escoltes, les prioritats socials i d'assentament de les Institucions democràtiques estan cobertes , o així és viscut entre els seus joves, i en aquests moments cal avançar en el referment de la personalitat pròpia de Catalunya i en el dibuix d'un projecte futur que reculli aquestes aspiracions de reafirmació nacional. Molt més quan es viu amb una certa insatisfacció l'actual situació pel que fa a la configuració de l'Estat de les autonomies i les possibilitats d'autogovern real. És lògic per tant que els joves, com la resta de ciutadans intentin pujar el llistó de les limitacions.

No està absent però entre els escoltes l'opinió en què coincideixen els altres Moviments d'Esplai segons la qual els joves es senten atrets per els aspectes més diferencials que (respecte la població adulta en general i el model socio-polític que aquesta ha creat,) ~~xxx~~ conté la proposta nacionalista i independentista.

Es en certa forma "optar per l'alternativa" . Caldria saber si no és també l'ingredient utòpic , en les actuals circumstàncies, allò que afegeix estímul als joves.

Aquesta adhesió té també per a molts joves l'aliciet afegit dels aspectes simbòlics que sense cap mena de dubte juguen un paper fonamental. La prova està en la proliferació de signes externs, susceptibles d'identificació nacional i de reafirmació catalana que usen amb certa freqüència els joves: insignies amb la bandera estelada, enganxines, símbols de moviments i grups ideològicament propers a l'independentisme... i ^{que afortunadament} el seu ús ocasionalment en actes de significació o connotacions polítiques: partits i celebracions del Barça, St. Jordi, Onze de Setembre...

L'atractiu pels símbols es detecta a la majoria d'associacions consultades, fins al punt que alguns mantenen que en moltes ocasions la reafirmació i el contingut no va gaire més enllà. d'aquestes manifestacions externes vistoses i identificadores però en definitiva poc compromeses.

Hem dit que les característiques del moviment i dels sectors socials on cadascun d'ells té una major implantació influencien molt en la manera com es viu i com es manifesta el sentiment nacionalista, de tal manera que els Moviments d'esplai que comparatívement amb els d'escoltisme tenen una clientela més heterogènia veuen a les seves entitats amb postures i diversificades segons on siguin ubicades, la procedència dels monitors, el major o menor assentament de la població immigrada ... i veuen una relació força directa entre la suma d'aquestes variables i la resposta que ^{sorgeix} en relació a al tema nacional.

Allà on les prioritats estan contrades en unes mancances culturals, i socials molt clares els monitors són més sensibles a aquestes prioritats i a les causes que les produeixen i perpetuen, però en dépassar estadis de necessitats més perentories i assolits uns nivells d'integració social i cultural, l'atenció a nivell de fòndem juvenil es situa a prop del tema nacional

- A primer cop d'ull la sensació és que hi ha diferències territorials pel que fa a l'adhesió a postulats de contingut nacionalista, confirmant que és més en el món rural que en el urbà i més a les comarques de Girona i l'interior de Barcelona ^{es troben} on ^{més adeptes}. Amb tot, nosaltres pensem que són els elements que ^{configuren} ~~determinen~~ una realitat sociològica concreta el que fa que existeixin aquestes diferències. El component migratori, el predomini o presència d'uns determinats sectors productius, i els hàbits culturals dels nuclis **urbans** i metropolitans són entre

d'altres les raons de pes d'aquestes diferències associades a nivell comarcal.

- Que l'expressió externa que fan amplis sectors de joves, tan dels seus ~~Moviments~~ com de fora, de la qüestió nacional no té una relació directa amb un contingut ideològic afermat és una formulació gairebé unànim entre els representants dels moviments d'educació en el temps del lleure. La manifestació nacionalista de molts joves es veu ~~concretada en~~ ^{limitada a} uns moments concrets, i esporàdics; n'hi ha que són diguem-ne "prefixats" com ara 11 d'Octubre, St. Jordi i recentment el dia de la Hispanidad, d'altres sorgeixen a l'entorn de campanyes o situacions concretes.

Aquesta expressió col·lectiva juvenil de caire nacionalista està alimentada, segons creuen els seus representants, desde fora dels seus ~~Moviments~~, el que no vol dir que necessàriament la iniciativa sorgeixi sempre d'uns determinats moviments o grups sino que més aviat respon a un cert ambient favorable que es transmet desde distintes instàncies polítiques i socials i fins i tot de signe diferent.

La proximitat ideològica, i més que això l'afinitat de postures nacionalistes es el que ha produït sovint l'intent de col·laboració entre entitats i moviments cívics de signe independentista i alguns dels moviments, si be en la majoria dels casos les col·laboracions s'han establert en qüestions de caire cívic en alguna ocasió les propostes s'han formulat en termes més polítics.

Els moviments creuen que deuen mantenir la seva independència i seguit els criteris de què ja hem parlat s'han afegit a campanyes i accions generals i amb ampli suport social.

Les relacions no han estat però sempre fàcils i en alguna ocasió ha estat necessari marcar les distàncies amb les accions d'entitats i moviments com la Borda o l'NDT, segons asseguren desde algun moviment.

- Desde una postura nacionalista conscient els moviments educatius manifesten la seva preocupació de que tot ologat (l'actitud nacionalista del jovent) sigui un foc d'encenalls i que al darrere ~~no~~ només hi hagi un gran buit ideològic i en certa forma una manca de coherència ~~en~~ la vida quotidiana ^{on cal que es} que solidifiqui el pensament dels joves ~~transforma~~ la seva il·lusió i interès pel tema en ^{alguna cosa més que} una qüestió passatgera.

La manca d'aquest contingut ideològic i del procés que el pot fer adquirir és la preocupació comú, ~~en tant que~~ ^{ja que} s'afegeix a molts dèficits filosòfics i de pensament que ja tenen els joves i al buit ~~existent~~ en el camp dels valors. El retret als grups i moviments que fan tascues d'agitació però que no ajuden a la reflexió seriosa ^{sobre el} del tema preocupa tothom, conscients que res no es pot mantenir només en uns símbols i en la solidaritat fugissera que pot produir correr una cotona davant la policia en una data senyalada.

- El trasvassament de "militància" entre moviments socio-culturals i polítics és un tema força desconegut, i es creu que la simultaneïtat no és massa freqüent. Caldria però relativitzar el tema "militància" que ara per ara, i en el moviment nacionalista radical vol dir una participació i compromís de la majoria de joves reduïda al terme simpatitzant. L'existència de molts simpatitzants d'organitzacions independentistes com ara el MDT entre els rengles de nois i noies que estan vinculats als moviments de l'Escolai i a l'Escoltisme és una intuïció que segurament fóra fàcil comprovar.
- L'aparició de determinades enquestes o opinions qualificades fa que alguns cops es centri l'atenció de forma específica en algun fenomen social concret. Molt sovint toca al jovent, i a les ~~seves~~ ^{seu} actituds. ^{Una} De les darreres expressions que d'aquest fenomen s'han produït a cas nostra ~~el motiu~~ era la suposada radicalització dels joves. La resposta que nosaltres hem pogut coosar ha estat força

unànim.: certament s'aprecia un creixement de la radicalització entre els joves d'ara , sobretot si els comparem als de fa 5 o 6 anys enrere, però aquesta radicalització és més una radicalització de formes que de fons i té dues expressions fonamentals: la música, que estaria lligada a àmplies capes populars i fins i tot marginals; i la qüestió nacional que s'expressa amb més força en sectors més intel·lectualitzats.

2. LES ASSOCIACIONS D'ESTUDIANTS DAVANT EL NACIONALISME

Caldrà recórrer a les seccions juvenils de partits polítics o a derivacions de l'Acció Catòlica per trobar una certa tradició en l'associacionisme estudiantil a Catalunya. És una constant, d'altra banda, que les "mogudes d'estudiants" des de les primeres vagues dels anys 50 han tingut canals propis i poc formals d'organització. El règim assembleari ha estat el dominant i la seva traducció en instàncies de coordinació (coordinadores d'estudiants) un dels elements claus. Les movilitzacions dels primers mesos del 87 han estat un bon exemple del que apuntem, i objecte constant de comparacions amb els moviments dels anys seixanta.

No ha de sorprendre que AJEC i FNEC vulguin consolidar-se, a meitat dels anys vuitanta, com organitzacions formals dins el món dels estudiants. Superar els reflexes dels moviments d'estudiants mitjançant l'organització i l'estabilitat és un dels eixos bàsics de la seva raó de ser: superar les organitzacions informals massa subjectes a elements de conjuntura o problemes puntuals i poc resistents al desgast quotidià de les accions; oferir elements d'organització formal que permetin i facilitin una acció continuada global i cimentada o justificada a partir de criteris polítics degudament analitzats.

Tampoc ha de sorprendre l'aparició d'AJEC i FNEC a meitat dels anys 80. Pot entrar-se o interpretar-se com un re-

sultat o un efecte del mateix procés de organització i estructuració dels moviments juvenils a l'empar de les noves administracions democràtiques. O si més no, com a resultat o efecte d'un fort convenciment de part del sector de "joves associats" de la inexcusable necessitat del foment de l'associacionisme juvenil i no juvenil com a via de vertebració de la societat civil. En això el discurs dels "joves associats" és prou clar: el procés de modernització de les societats avançades només pot vaporar sobre dos models antagònics: l'increment de distàncies entre institucions polítiques i l'individu (i la seva privacitat) mediatitzades només pels mitjans de comunicació social, o una articulació entre les institucions i el privat a través de la participació col·lectiva en els afers públics. L'opció per aquest segon model és ben clar tant per part d'AJEC com FNEC.

Tampoc ha de sorprendre, en tercer lloc, la presència d'ambdues associacions, o que el naixement d'una impel·li la naixença de l'altra. En tant que fruits del moviment associatiu ambdues cerquen clarament l'articulació esmentada. En tant que dibuixen projectes diferents l'aparició d'una comporta, poc després, la presència de l'altra. Aquest element, molt clar encara que implícit o latent en les entrevistes, és molt significatiu pel que fa a la posició o presa de posició al voltant de la qüestió nacional; és més, la presa de posició social serà un element clau de diferenciació.

En qualsevol cas, cal subratllar que estem davant un fenomen recent, i segons com encara poc consolidat. AJEC fa les primeres passes com a tal a finals del 83 i FNEC té la gestió durant el 85. Dos moviments novells, però que amb poc temps han consolidat una xarxa organitzativa estable i una presència definida tant en els centres educatius com en el mateix Consell Nacional de la Joventut.

Les associacions d'estudiants i el seu creixement

El tipus de reflexió que ens mena no permet una digressió prou llarga o clara sobre l'estat de la qüestió del moviment estudiantil als inicis dels anys 80. Ens remetem exclusivament als dos casos analitzats, en el benentès de que no es tracta de establir cap extrapolació.

En ambdós casos l'iniciativa arrenca de grups ínfims o molt reduïts d'estudiants que endeguen la naixença dels grups. No es tracta d'una naixença orquestrada i massivament difosa. En el cas d'AJEC, p.e., es tracta només d'una dotzena

estudiants faïxats anteriorment en altres intents d'establir instàncies de coordinació d'estudiants que vol ^{establir} establir per primera vegada una associació que integri estudiants d'Universitat i d'ensenyaments mitjans. En el cas de FNEC es tracta també un petit nombre d'estudiants que vol definir i estendre la seva presència -en aquest cas- a les Universitats Catalanes.

Sigui com sigui i per vies que no cal precisar, aquets petits grups aconseguïxen dos elements bàsics: establir les bases per a formalitzar una associació com a tal i, en segon lloc, experimentar un notable procés de creïxement al menys en les fases inicials. AJEC experimenta una expansió ràpida al començament (fins a 900 associats) i un goteig gairebé constant de creïxement posterior fins arribar a la cota dels 2.000 associats en l'actualitat (xifres d'AJEC); FNEC experimenta quelcom semblant i els seus associats en l'actualitat arriben al miler (xifres de FNEC).

El ball de xifres pot portar a llargues disquisicions sobre el percentatge d'estudiants associats en els termes més comuns: sobre l'infim percentatge que això significa atesa la multitud d'estudiants que hi ha arreu de Catalunya. No entrem en aquest terreny; en tot cas deixar constància de que 3.000 estudiants associats és una xifra significativa o prou important.

El que sí cal posar de relleu és un fet repetit en ambdues associacions: després d'un naixement creïxent en socis, els increments actualment són lents o poc espectaculars; com si s'estigués arribant a un sostre en termes d'associacionisme. En les dues entrevistes han aparegut valoracions sobre aquest aspecte. La preeminència de l'individualitat o de la privacitat i la reticència a les organitzacions formals apareïxen com els dos elements claus; Un ampli sector de l'estudiantat que percep la seva estada als centres educatius en estrictes termes d'individualitat o en tot cas de grup d'iguals no formal i refractari a plantejaments crítics i col·lectius de la seva situació, disposat, com a màxim, a participar o seguir simplement en accions estrictament puntuals (cas, p.e., de les derreres movilitzacions). En segon lloc, una mena de percepció refractària a les organitzacions formals que impliquin pertinença a comissions o capacitat de intervenció o decisió, percepció refractària explicada en base a les pors a la manipulació; aquest distanciament entre organització formal i individu tindria el seu punt màxim en referència als partits polítics.

Malgrat la confirmació de casos de doble militància de membres d'AJEC o FNEC en partits polítics o seccions juvenils de partit, els entrevistats fan ressó (sobretot en el cas de FNEC) de la gran distància existent entre joves estudiants i organitzacions juvenils polítiques.

Més enllà d'aquesta qüestió, n'hi ha una segona també present: la preocupació per les variacions en els graus d'adhesió dels socis; l'adhesió als criteris que regeixen en l'associació és prou clara, el grau de compromís en accions i iniciatives és més variable.

Catalunya: un territori definit

AJEC i FNEC son portadores de la "C" de Catalunya i així ho manifesten decididament: el seu àmbit territorial és Catalunya i es defineixen com a "associacions catalanes".

Aquest element, pel demés molt comú a bon nombre d'associacions, entronca directament amb dues qüestions: les relacions i vincles amb entitats similars fora del Principat i, en segons lloc, els vincles amb altres associacions dels Països Catalans. És una qüestió que ens sembla rellevant.

Pel que sembla el debat "Catalunya-Països Catalans" que s'havia plantejat fa uns anys, les dues associacions el tenen resolt: el seu àmbit i la seva definició pertoca només al territori del Principat. Però cal subratllar que totes les referències fetes als Països Catalans tenen connotacions molt clares i positives: la quantitat de contactes, i sobretot la voluntat de col·laboració amb entitats de les Illes, València o inclús Catalunya Nord és evident ambdues, fins a l'extrem de deixar entreveure possibilitats de poder establir llaços orgànics que arribessin inclús a la confederació. L'àmbit cultural català sembla exercir un influxe innegable fins al punt de que "tot allò que pertany a l'esfera del català" és quelcom pertinent.

Passa just el contrari en les relacions amb entitats d'altres indrets, i particularment de Madrid. La sensació de distanciament és més que notable. En el cas de FNEC els contactes poden ser tant poc sovintejats com ho podrien ser amb associacions estrangeres o menys. En el cas d'AJEC els contactes són més periòdics amb la Conf. Estatal d'Associacions d'Estudiants, però també es reproduïxen les sensacions de llunyania i falta d'entesa. La idea de que "a Madrid no ens entenen" o de que "nosaltres som diferents" sembla imposar-se ben depressa.

Lligat a aquest aspecte n'hi ha un altre particularment rellevant: la percepció d'una actitud generalitzada d'antimadrinisme tant entre els socis com en un bon sector d'estudiants no socis. Es tracta d'una actitud que pot ser pensada en termes negatius o de rebuig o en termes positius de necessitat d'autoafirmació catalana.

Siguí com siguí, ens sembla oportú posar de relleu dues constants: l'adhesió a realitats i iniciatives dintre de tot l'àmbit sociolingüístic català i d'altra banda un actitud de distanciament respecte l'esfera cultural castellana, en part per la diversitat i en part per aquesta actitud antimadrinista o de necessitat d'autoafirmació.

El valor del nacionalisme i el nacionalisme com a valor

Del que hem apuntat s'en desprenen obviament que AJEC i FNEC tenen un plantejament definit sobre la realitat nacional catalana. Aquí es noten les discrepàncies. Més en el model social subjacent al projecte nacional que no pas en les declaracions de principis. Que els casos de doble militància a AJEC es concentrin en les JSC, JCC i Nac. d'esquerra, i a FNEC en les joventuts d'ERC o JNC és un dels indicadors més rellevants.

En el cas d'AJEC el nacionalisme no és tant una tesi com una qüestió prèvia. Entre els objectius, de forma explícita, no apareix cap referència a la qüestió nacional, ni al tema de la llengua, ni al tema de la defensa dels valors de la cultura catalana. No apareix (segons AJEC) per una raó molt clara: es considera com un requisit i els socis d'AJEC ho tenen molt clar. Però bàsicament el que catalitza l'associació és la definició de posicions progressistes en general i en concret respecte l'ensenyament i la vida dels estudiants.

En el cas de FNEC la variació és notable: esdevenir la veu dels estudiants nacionalistes. "Hi ha gent que defensa que Catalunya és una nació i FNEC ofereix treballar aquesta opció a les Universitats Catalanes".

Evidentment el lloc o l'espai de la qüestió nacional per si mateixa (?) en els objectius i plans de les associacions esdevé cavall de debat: Així, per a FNEC "el nacionalisme no és un reclam o un instrument o mitjà com passa en altres associacions; el nacionalisme està en el nostre eix; el nacionalisme no és una ideologia, és un fet". Així, per AJEC "el marc de la nostre entitat comporta unes actituds de afirmació catalana que pot ser en altres indrets o llocs no es tenen. Hi ha nacionalismes que semblen molt radicals però que al poc temps s'incorporen a determinat partit i obliden ràpidament l'eix de l'esperit reivindicatiu".

Que aquestes posicions són indicadores d'una tensió o d'una distància de plantejaments al voltant de la qüestió nacional és ben clar. També és clar, al nostre netendre, que la distància no radica simplement en la major o menor presència verbal o usos simbòlics, sinó en el model social que cada una de les posicions detenta.

Més enllà d'una anàlisi sobre el "contingut nacionalista" d'ambdues associacions (no és aquest l'objectiu), hi ha uns trets que cal remarcar o subratllar:

Hi ha una fracció important de joves (sobretot a AJEC) d'origen immigrat (immigració de filiació) que connecten ben depressa amb la sensibilitat per la realitat catalana i en l'ús habitual del català. Són joves radcats en la conurbació de Barcelona que estan en un clar procés d'integració sociolingüística.

Precisament la diversitat d'origen social (sobretot a AJEC) fa que la posició davant el fet nacional sigui captat en diversitat de graus o intensitat: en uns a flor de pell en altres en lloc més secundari.

En qualsevol cas la definició de la catalanitat d'ambdues entitats fa que la sensibilització sobre el territori i la seva cultura sigui un element clau, encara que a nivell concret hom pugui palpar posicions diferents (més o menys radicals).

La constatació d'un sopusar increment de posicions radicals al voltant de la qüestió nacional no podia faltar en lles entrevistes. Ambdues entitats manifesten constatar aquets increments dintre de la mateixa entitat i en general en l'ambient dels centres escolars.

"El radicalisme pren cos i cada vegada més ràpidament, i més depressa del que la gent pensa. És un creixement que no és per casualitat; no vol dir que tothom vagi cap a plantejaments radicals però hi ha un fort assentiment sobre accions clarament radicals. En el fons resulta atractiu i divertit. Sovint arriba al xovinisme".

Aquestes pinzellades de radicalisme nacionalista, segons les entrevistes, es localitzen preferentment entre joves de 15

i 18 anys. Edats on qualsevol posició respecte qualsevol tema pot tenir sortides que accentúen aquest radicalisme, més aviat com a reacció o com esperit d'adolescència.

En qualsevol cas tant AJEC com FNEC mostren la conveniència de reconduir tals posicions omplenant de contingut la mateixa paraula de nacionalisme.

Per FNEC "la radicalització nacionalista resulta més de forma que no de fons. Fan falta estratègies a seguir per anar avançant talment que aquest radicalisme no sigui pur verbalisme". Per AJEC "L'existència de grups radicals pot ser necessària com a motor, posen moltes vegades el dit a la llaga. Cal però una alternativa real, no minoritària, canalitzar i reflexionar sobre aquest sentiment. Actualment hi ha prou entitat de gent en posició radical com per avançar cap a models de una nova esquerra".

En síntesi, dels dos discursos emesos ens sembla que cal remarcar-ne els següents punts:

- ~~27~~ Llevat de les movilitzacions deenguany, que han comportat una "moguda" notable d'estudiants d'instituts i d'universitat, autoorganitzant-se formant instàncies de coordinació, AJEC i FNEC signifiquen els dos intents més seriosos d'organització associativa d'estudiants, dos intents molt recents però amb un notable grau de consolidació i extensió. La xifra d'associats en termes quantitius pot semblar ridícula atesa la massa d'estudiants. En termes qualitius és una xifra significativa.
- ~~28~~ Ambdues associacions defineixen un espai territorial en base a Catalunya, especificant com a trets característics la seva voluntat d'arrelament a la realitat cultural catalana i d'un marcat caracter nacionalista i/o reivindicatiu.
- ~~31~~ Sobresurt en ambdues (amb matisos diferents) una particular relació amb l'exterior: una ferma adhesió a instàncies o entitats similars en els Països Catalans fins al punt de preveure formes de coordinació orgànica en un futur. En cap cas es defineix l'àmbit "Països Catalans" com el territori propi però afloreix de manera clara una adhesió i afinitat socio-cultural i lingüística.

- ~~87~~ Aquesta adhesió i afinitat té la seva contrapartida negativa respecte la resta d'Espanya i particularment amb l'àrea de Castella (o Madrid). Es tracta d'una desafecció real: d'un costat una percepció de diferència (sentir-se diferents i percebre també l'altre com a diferent) que impedeix anar més enllà d'unes relacions puntuals i en cap cas d'accions conjuntes. De l'altra, una voluntat clara de definir la pròpia catalanitat a través d'una associació o organització específicament catalana. Les relacions amb les entitats d'Espanya poden tenir un abast similar amb les relacions amb altres associacions estrangeres.
- ~~88~~ La centralitat dels aspectes de "catalanitat" és indubtable en ambdós casos. A FNEC per definició pròpia al aplegar a "priori" joves estudiants ja definits en una posició nacionalista; a AJEC, sense definir-ho com a prèvia, la pràctica quotidiana i les relacions amb l'exterior resulten ser expressió constant d'aquesta voluntat d'afirmació catalana.
- ~~89~~ Des de l'origen sociolingüístic dels joves vinculats a les dues entitats, la proporció de joves provinents de famílies catalano-parlants és dominant i majoritària; les raons són obvies i no cal estendre's en aquest aspecte. En canvi sí que convé posar de relleu, (sobretot pel que fa a AJEC) la presència d'estudiants d'ambients castellanoparlants, que han accedit al Batxillerat o la Universitat, i que la seva estada o pertinença a l'associació actua com a vehicle d'integració sociolingüística i cultural i inclús introduint elements de pertinença nacional a la realitat catalana.
- ~~90~~ En aquest punt, el grau d'ascendència sobre població castellanoparlant és distint entre AJEC i FNEC. FNEC, per criteri previ i també pels ambient on està present (tipus de Centres) aplega pràcticament població específicament catalanoparlant; en el cas d'AJEC, en part per no definir un component nacionalista prèviament i en part per la seva incidència en Instituts de Mitja de la conurbació de Barcelona, té una ascendència molt major a població d'extracció obrera i d'origen immigrat. En aquest cas la transmissió de valors sobre l'especificitat cultural i política de Catalunya compleix una funció indubtable en el procés de catalanització i d'integració cultural d'aquets joves, i de rebot en el conjunt dels Instituts on estan radicats.
- ~~91~~ Més enllà de les accions pròpies de les dues associacions (plantejament i propostes de millora de la situació dels estudiants, oferta de serveis, etc) els aspectes pròpies de la catalanitat juguen un paper constant: ús i defensa del català, campanyes sobre els afers de València, etc. Estem davant de dues organitzacions clarament arrelades i sensibilitzades en el territori català i la seva cultura.

- ~~9)~~ La opció al voltant del nacionalisme "mola" al jovent, i particularment als més joves. L'ús de simbologies actualment és extesa, i tota acció o esdeveniment centrat en la dialèctica Catalunya-Espanya té ressó. La qüestió nacional és a flo de pell en amplis sectors de joves associats. Aquesta sensibilització aplega també amplies masses de joves estudiants no associats (segons les entrevistes) molt sensibilitzats per "Catalunya" encara que amb grans manques de contingut polític en les seves actituds.
- ~~10)~~ L'antimadrinisme, palpat en el si de les dues associacions, i generalment entre els estudiants fora un indicador vàlid d'aquesta tendència. Si fa un temps es remarcava que "Espanya és diferent", sembla com si la dita actualment s'apliqués sense variacions substancials a Catalunya: "Catalunya és diferent". El dret a la diferència seria un bon Leiv motiv.
- ~~11)~~ La presència d'una tendència forta de caracter antimadrinista possibilita el floreixement d'actituds properes o definides clarament cap a posicions de caracter radical, molt emparentades i impregnades d'esperit independentista. Fora la última expressió del dret a la diferència: el cultiu de trets diferencials serà problemàtic si no s'arriba a formes pròpiament federals o inclús d'independència.
- 12) Aquest esperit d'independència, força estès entre els estudiants (segons els entrevistats) generalment està buit o mancat de propostes concretes i viables. En les dues entrevistes apareix una crítica velada però directe als grups polítics independentistes. Aquesta crítica es centra no tant en l'opció política independentista sino en les estratègies dutes a terme. Els grups radicals, pel que es diu, tendeixen a la manipulació d'aquest esperit difús de caracter antimadrinista.
- ~~13)~~ Bona part d'aquest esperit independentista és jutjat en les entrevistes com a forma de contestació adolescent, seguint els anàlisis del radicalisme cultural dels joves. Radicalisme que avui dia estaria molt mancat de plantejaments socials.

3. MOVIMENTS CATOLICS I NACIONALISME

Dintre el ventall d'associacionisme juvenil (i infantil) el pes de moviments de caracter cristià lligats directament o indirectament a la Jerarquia Catòlica han tingut un pes històric clar i contundent. Es mes, ha exercit un paper inclús hegemònic durant molts anys, i encara ocupa un lloc rellevant en el camp associatiu. No podia, doncs, faltar en aquesta reflexió sobre associacionisme juvenil i nacionalisme.

El fet que només haguem tingut en compte, però, només una entitat, la JOBAC, pot sorprendre i calen explicacions. En primer lloc recordar que no estem davant d'una mostra d'entitats seleccionada per criteris estadístics, ni en el nombre d'entitats seleccionades ni en el procediment d'elecció. En segon lloc, tenir present que una bona representació d'aquets moviments vinculats a l'Església Catòlica ja estan representats en l'apartat destinat a entitats i associacions definides en funció de l'educació en el lleure, talment l'escoltisme catòlic, o bé el Servei de Colonies de Vacances. En tercer lloc, tenir present que la xifra d'entitats escollides per a la reflexió no podia, per raons obvies, molt considerable. Per tot això, només tenim en compte, en aquest apartat, un sol moviment com a pauta de treball, deixant, doncs, per entès que no es preté ni una representativitat quantitativa ni qualitativa.

El fet que ens mou a prendre JOBAC com a punt de referència té una explicació clara: es tracta d'un moviment específicament juvenil i catòlic que té una base territorial de caracter parroquial i alhora particular de Catalunya. D'altra banda, estem davant d'un moviment present en ambients obrers i amb força presència de població d'arrels immigrades i castellano-parlant, indrets aquets poc presents en la xarxa associativa formal i institucionalitzada.

Aquets elements, doncs, són els que fan prendre aquesta opció, ni que sigui en detriment d'altres organitzacions catòliques prou exteses i importants.

Juventut obrera i Església Catòlica

D'una manera expressa obviem les arrels històriques del moviment JOBAC i dels seus ascendents en la JOC. Pot ser (ben segur) en treu els eixos bàsics, però en té autonomia plena i trets diferencials més que essencials. En tot cas apuntar que té uns unicis no gaire llunyans (anys 74-75) precisament arran d'una certa crisi de la JOC. Segons com podria interpretar-se com una escisió, i una escisió catalana. Cal indicar que en l'entrevista es fa referència a una manca d'entesa amb la JOC a Madrid (significatiu?), sobretot de diversitat d'entesa sobre la modernització del moviment i el donar o no cabuda en aquest de joves estudiants.

Sigui com sigui JOBAC neix i creix a Catalunya (s'identifica evidentment també amb la C com tants d'altres moviments), i es radica en la ^{zona} de Nou Barris-Besòs (niu de la classe obrera de Barcelona-Ciutat), al Baix Llobregat i Vallès Oc. principalment.

El moviment aplega un miler d'adolescents (15-16 anys) i uns ~~600~~ 700 joves propiament (16-19 anys), amb una extracció social complexa atès que implica joves obrers, parats i estudiants, alguns provinents de classes mitjes, majoritàriament de classe obrera i un sector considerable de zones obreres marginades.

El moviment es defineix com a cristià i obrerista, seguint la vella metodologia de la JOC, i amb una específica orientació cap a la formació de militants "compromesos" políticament i religiosament.

Dintre d'aquets objectius bàsics hi ha implícitament dos aspectes a remarcar: en primer lloc la definició d'un moviment amb una radicació territorial catalana; en segon lloc, i important, que en el pla de formació hi ha present la voluntat "d'educar en el sentiment nacional català".

La composició socials dels joves de JOBAC, però, fa que la presència de castellanoparlants sigui d'un gran pes. Aquest fet porta a prendre opcions davant la llengua vehicular: gran llibertat en l'expressió i increment gradual del català en butlletins i comunicacions. En els darrers anys hi ha hagut un increment notable de l'ús del català escrit i oral.

. Nacionalisme i compromís social

L'opció de JOBAC passa (segons d'entrevista" per "un nacionalisme compromés" o "un nacionalisme amb compromís social": tenint molt clara l'opció catalana, el moviment potencia més el compromís social que la qüestió nacional.

Dintre els joves de JOBAC hi ha una gran diversitat en la manera de percebre i viure la qüestió nacional. Postures nacionalistes molt radicals es difícil detectar-les, llevat d'algún cas particular i aïllat. Es difícil que en els indrets on es mou JOBAC ni hagi radicalitzacions notables davant la qüestió nacional. Val a dir que també manca la maduresa necessària per a poder tenir opcions tant definides.

En qualsevol cas, però, hi ha zones on els Joves de JOBAC tenen una opció i una percepció més clarament nacionalista (depen de l'indret i de la pertinença cultural i social de l'ambient i de la família). Això fa que en determinades trobades aparegui el tema. Precisament la presència d'aquets joves més "sensibilitzats sobre Catalunya" implica (segons l'entrevista) un enriquiment, una relació dialèctica que permet avançar endavant en aquesta qüestió.

Val a dir, però, que aquesta relació dialèctica mai s'ha plantejat en termes de nacionalisme radical o posicions davant l'independentisme; més aviat son tensió al voltant de l'ús de la llengua. De tota manera, encara que hi hagi una gran presència de castellanoparlants el Moviment té una visió clara del país.

En avançar tant en qüestió de sensibilització nacional com de compromís social els adults hi tenen un paper clau: els "consiliaris" han estat persones clau, marcant amb la seva actitud i amb la seva consciència nacional.

Cal posar en relevància, però, com a tret important que el compromís social ocupa el cos central de JOBAC (més que el nacionalisme en sí): "potenciem més l'ú de maig que l'onze de setembre" .

Tant per la composició social dels joves de JOBAC i del medi obrer on estan ubicats, com per la mateixa dimensió que pren el moviment des del punt de vista dels objectius, apareix clar que dintre del moviment no hi ha un sector o una tendència clarament definida per postures radicalitzades sobre la qüestió nacional; en tot cas es tracta d'algún cas aïllat.

L'absència d'aquesta tendència no implica que s'hagin creat algunes situacions d'una certa tensió entre joves més sensibles a la qüestió nacional i joves més centrats en la qüestió social. En tot cas es tracta, a jutjar per l'entrevistat, d'un joc dialèctic enriquidor: per un costat contemporitza a uns i per l'altre contribueix a un increment, p.e., de l'ús de la llengua catalana i d'elements d'integració social i cultural de joves d'extracció immigrada.

Més enllà del moviment, referint-se al jovent en general, a l'entrevista apareix un anàlisi sobre el radicalisme nacionalista dels joves que matitza molt el seu pes quantitatiu. Segons l'entrevistat es tracta d'un sector tant radicalitzat com minoritati, i molt radicalitzat en indrets llunyants de les barriades obreres.

4. ELS CENTRES EXCURSIONISTES I EL NACIONALISME

La reflexió sobre l'impacte del nacionalisme entre el jovent excursionista ens ve facilitada per dues llargues entrevistes fetes a la Unió Excursionista de Catalunya (UEC) i el Centre d'Excursionista de Catalunya. Ben segur son les dues entitats de Muntanya més significades del Principat, per la seva llarga tradició, per la seva implantació i per la tasca desenvolupada en tots aquets anys. De centres d'excursionistes (d'àmbit local sobretot) n'hi ha un feix a Catalunya; també hi ha gent de grups de muntanya vinculats a altres entitats (Ateneus, ^{Escoltisme} etc). Aquets grups i aquesta gent no entren en les entrevistes per raons obvies d'abast; en certa manera, però, també hi son presents en el sentit que l'excursionisme com a tal pot entendre's inclús com un moviment en un sentit molt ample.

Que els centres excursionistes entiguin presents en aquestes reflexions sobre les actituds dels joves davant del nacionalisme ens sembla del tot justificat, ates precisament el lligam que existeix entre l'esport de Muntanya d'aquets centres i l'identificació amb Catalunya com a país i como a nació. I aquesta identificació és molt secular, no arrenca de quatre dies. Ho explicita clarament J.Sala en fer referència als inicis de l'excursionisme a Catalunya a meitat del segle passat, inicis ben lligats a una certa concepció romàntica del país i alhora a un interès per la descoberta científica: "A Catalunya comença l'excursionisme com a tal a meitats del XIX; alguns joves senten un cert pessigolleig per les coses del país, i més que com activitat esportiva en si, el muntanyisme apareix com afany de descoberta històrica, geogràfica, ecològica i cultural del país". Aquest grup serà embrió del futur C.E.C., que des de bon començament adquireix forma i estructura d'entitat associativa de caracter esportiu de muntanya, però també (i inclús sobretot) com a entitat cultural.

Aquest tret arriba a ser una nota gairebé característica dels centres excursionistes de Catalunya, per més que l'activitat propiament de muntanya vaigi prenen cada vegada més relenància.

Excursionisme; una forma de fer país

Aquesta unitat o articulació entre acció de muntanya i promoció de la vida cultural, entre esport alpí i arrelament al territori i les seves arrels és un tret esmentat en ambdues entrevistes en forma clara, inclús esmentar l'expressió "fer país", atribuïnt als membres del Centre o les Unions una gran claretat al respecte: es repeteix sovint: la gent ho té molt clar. "Tota la tasca del CEC és una tasca de cara el país (sobretot la de les seccions culturals). En el moment que coneixen un país, l'estimem. La tasca de difusió cultural hi contribueix. Que el CEC hagi estat i sigui nacionalista és cosa evident i clara. En conjunt la idea de País està present en totes les seccions i activitats.. La gent sempre ho ha tingut molt clar: Catalunya té una realitat; hem sigut algo i cal ser". Pot ser de forma menys explícita, la UEC, però, no queda enderrera: "els objectius de la UEC han tingut sempre molt clar la realitat catalana, malgrat inclús l'època franquista; encara que a política, fa un reconeixement de la realitat catalana, i es recolzen i promocionen accions o campanyes en favor, p.e. del català... sempre hi ha un rerafons de País en la promoció d'activitats".

Aquest lligam entre muntanya i arrels culturals de Catalunya té una raó de ser en la funció de caracter ateneístic dels centres d'excursionisme, i, en segon lloc, en l'actitud de caracter resistencilista durant el període franquista. En fer referència a aquest període, en les entrevistes apareix clarament l'opció per salvaguardar d'un costat la llengua, i de l'altre aspectes de la cultura menystinguts pel franquisme (arxiu, biblioteca, art català, etc). Gairebé un xic de tasca de monestir de l'alta edat mitjana.

D'aquí que la definició de catalanitat sempre va per endavant. Amb tot, la transició a la democràcia i la recuperació de les institucions polítiques propies ha introduït alguns canvis. No tant en la catalanitat, si més en l'actitud resistencilista.

Bona part de la tasca de salvaguarda que els centres excursionistes havien realitzat ara es compartida per altres institucions, públiques o no. Subratllem el següent: "Els joves no entren a UEC per a fer catalanisme; això pot ser passava abans, anys enderrera. Ara s'entra a UEC per fer Muntanya. La sensibilització sobre Catalunya no és un objectiu a assolir; ja es té assolit d'entrada. A les entitats excursionistes ara pot ser ja no els cal /ser reducte de catalanisme/ perquè la situació està més normalitzada".

L'excursionisme associat i l'estabilitat

Es fa ben difícil ni tan sols una aproximació al fenomen de l'excursionisme associatiu des del punt de vista quantitatiu, i més encara, si es vol atendre específicament la gent d'edats joves. UEC comptabilitza 5.000 socis escampats en 17 Unions arreu de Catalunya y CEC comptabilitza 6.000 associats. Dintre d'aquets caldria tenir en compte els socis familiars, cosa que incrementaria la xifra. L'estructura d'edats resulta ser molt equilibrada, amb gent de tota edat. Entre 3.000 i 4.000 podria ballar la xifra de joves que hi estan lligats (amb totes les reserves).

Més enllà de les xifres, d'unes xifres que altrament tampoc dirien massa res, interessa remarcar dos fets: d'un costat una certa estabilitat en el ritme d'entrades i sortides en les dues entitats, i de l'altre una certa crisi de participació dels joves en les activitats de caracter cultural sobretot.

No es tracta tant d'una manca física de jovent; es tracta més aviat de trobar-se davant d'unes pautes diferents. "No hi ha manca de joves; aquest no és el problema; en tot cas manca gent amb un cert grau de compromís més elevat o amb dedicació a l'Entitat"... "Antiguament el Centre era lloc de trobada habitual, el lloc on es trobava la gent jove; ara el jovent està massa ocupat i no pot donar molta dedicació al centre".

Interclassisme català

Descobrim la sopa d'all: el fenomen excursionista s'ha donat historicament entre grups de gent d'una posició social mitja o benestant i generalment amb un nivell d'instrucció notable; també hi han participat gent d'extracció més popular però generalment d'origen familiar catalanoparlant i urbana. La mateixa activitat de muntanya ha estat força selectiva pel que fa als costos que s'en deriven respecte la classe obrera i la pagesia. En els darrers anys segurament hi ha hagut una certa popularització.

En qualsevol cas el percentatge de castellano parlants no sobrepassa el 10 per cent, inclús en els indrets on la proporció de castellano parlants sobrepassa la meitat de la població.

Val a dir, però, que aquest 10 per cent es tracta de castellanoparlants en un clar procés d'integració sociocultural i lingüístic: "acaben parlant el català i son sensibles a la realitat de Catalunya".. "Pot ser penetra més en l'activitat esportiva de muntanya (sobretot escalada) i menys en les culturals, però la seva pertinença al centre implica un procés d'integració".

Nacionalisme i radicalisme dels joves

La distancia entre joves i adults respecte la qüestió nacional apareix un xic confusa. Per un costat tenim, entre la gent actualment adulta en els centres excursionistes una totalitat plenament identificada amb Catalunya i els seus trets culturals diferenciats, gent catalanista; alguns amb un catalanisme més romàntic, altres més polititzat, alguns amb llarga tradició catalanista i altres amb un procés de sensibilització creixent degut precisament a la tasca del Centre. Entre la gent jove tenim d'un costat una tendència a prioritzar els aspectes esportius de la Muntanya, amb una cota de participació baixa(o nula a vegades)en les activitats culturals del Centre; alguns joves compromesos en tasques d'organització però forces que només a-

pareixen de cent en quarante. Poc romanticisme, però molta sensibilització per Catalunya. En fi, una situació força confusa.

En qualsevol cas en ambdós ^{entrevistes} ~~casos~~ es confessa una percepció d'una certa tendència del jovent cap a actituds que es podrien titllar de radicalisme. "La majoria dels joves tenen una tendència cap al radicalització del tema del nacionalisme; les circumstàncies pot ser hi porten, però són més radicals que la gent gran... la gent jove crida més fort i és més radical". A l'altra entrevista es ratifica: "hi ha diferències entre els joves i els adults: els joves són menys pactistes, més amants de l'acció directe que no pas del diàleg o del consens; els joves més nacionalistes critiquen als adults d'haver estat tous i poc agressius".

A les entrevistes apareix, doncs, una certa ambivalència: d'un costat estem davant d'un jovent molt abocat a la muntanya en un sentit més esportiu i menys "romàntic" que anys abans; també amb uns joves que no donen (llevat d'alguns casos) molta participació o iniciativa en la promoció i organització d'activitats de caracter cultural; de l'altre, amb uns joves (els mateixos) que manifesten d'entrada un elevat grau d'identitat catalana, amb un coneixement de la llengua i del país més notable que no pas fa vint anys, ^{però} que no estan al centre o unió per a "fer catalanisme" ~~però~~ ⁱ amb actituds de crítica dura davant la situació actual (sobre nacionalisme) i amb tendència a defensar un cert radicalisme (ni que sigui verbal).

Els més radicals pot ser son pocs en numero (afirma UEC) però es fan sentir molt. També és un radicalisme molt a cops segons dates o conjuntures (LOAPA, Sant Jordi, 11 Setembre). "Sha vist, diu J.Sala, més joves del CEC al Fossar que no a R. Casanoves" Significatiu?.

Aquesta tendència o actitud ve alhora acompanyada per una certa desafecció en vers la vida política institucional; un entrevistat afirma "no passen de Política però passen del polític".

D'altra banda en ambdós casos s'afirma que tals actituds radicals o de contentació van molt lligades al procés

de transició política i al desencantament que han produït moltes promeses no acò^lplertes.

Aquesta actitud o tendència porta alhora a manifestar una mena d'antiespanyolisme, d'un antiespanyolisme que no és propi o diferencial del joves sinó del qual també participen no pocs adults. Es tracta d'un antiespanyolisme que no té una traducció concreta en manifestació o actituds de separació dels ciutadans castellanoparlants (això ha quedat clar), com tampoc respecte ciutadans de fora de Catalunya; és una mena d'antiespanyolisme de tipus conceptual: respecte el que és i ha significat Espanya per Catalunya. "Un antiespanyolisme en el sentit d'avversió a individus concrets, no; més aviat respecte el concepte d'Espanya i del que ha significat per nosaltres. Es tracta d'un sentiment a la contra: no és que el català no vulgui l'espanyol, sinó que l'espanyol no ha volgut mai el català"... I en un altre lloc "pot ser més que antiespanyolistes el que són aquets joves és molt catalanistes; però en tot cas és un antiespanyolisme que esta creixent i accentuant-se".

En tot cas si que hi ha molta unanimitat en afirmar que l'arrel de l'antiespanyolisme prové de lluny i molt marcat pels anys de repressió política i cultural a Catalunya.

5. JOVENTUT, CULTURA POPULAR I NACIONALISME

Es impropï i inclús incómode emprar el terme "cultura popular" per encapçalar aquest capítol. Ho fem en un sentit ampli i sense cap interès de suscitar una polèmica pel seu ús indegut. Es tracta en aquest apartat de considerar el que es cou, en termes d'identificació nacional i radicalisme, entre el jovent que esmerça una part de la seva activitat lúdica prop d'elements de cultura autòctona. En el present cas tenim en consideració els grups vinculats a l'activitat castellera, als esbarts dançaires, a la sardana i al cant corai. Si dels tres primers és clara la seva vinculació a la cultura popular, no ho és tant en el cas de les corals juvenils. La seva inclusió en aquest grup ve justificada per la rellevancia que ocupa la cançó popular catalana en el seu repertori.

En els casos considerats es tracta de grups reduïts en nombre multidisseminats arreu de Catalunya, amb una gran autonomia i vinculats per una instància coordinadora, més o menys articulada segons els casos. Una característica general rau, precisament, en el poc temps o curta vida d'aquestes instàncies de coordinació, malgrat hi hagi grups d'una antiquíssima tradició.

L'agrupament d'esbarts dançaires neix, arrel del congrés de cultura popular i tradicional, al 83 i no té una organització consolidada fins al 85. La coordinadora d'entitats sardanistes apareix al 81 i es consolida al 83, amb la finalitat inicial de canalitzar les subvencions oficials. La coordinadora de castellers neix al 80 amb la finalitat exclussiva de cobrir degudament l'assegurança dels castellers. Les corals juvenils, que arrenquen de finals dels anys seixanta tenen entitat pròpia i autònoma des de fa ben poc. L'abast de cada coordinadora és molt diferent i particular, tema en el que no cal entrar. També és diferent l'abast territorial: els esbarts apleguen els grups de Catalunya Nord; la coordinadora d'entitats sardanistes aplega només Barcelona (encara que està vinculada a altres coordinadores locals); la coordinadora de Castellers

ateny, evidentment, només les comarques d'activitat castellera; les Corals Juvenils abasten grups cantaires de tot Catalunya (llevat de Tarragona, de moment).

Els joves implicats en aquest plec d'activitats és ben difícil d'avaluar: en part per una estructura d'edats complexa, i en part per la mateixa absència de dades concretes. Aprofitant els interlocutors, i en termes molt aproximatius, s'aventuren les següents dades:

Esbarts dançaires: la coordinadora aplega 170 agrupaments o esbarts dels quals un 70 per cent tenen activitat permanent i la resta activitat puntual. El nombre de socis depèn o varia molt segons cada entitat: ~~hi ha esbarts que apleguen fins a 600 socis, i n'hi ha de molt més petits. Si la mitja estigués entre 200-300, podria considerar-se que el conjunt dels esbarts impliquen entre 30 i 40 mil socis.~~ L'estructura d'edats és molt variada però els joves de 16 a 25 anys podrien representar un 80 per cent. Es a dir, que el moviment d'esbarts implicarien a uns 4.000 joves. ⁽²⁾ Es tracta d'una activitat on el component juvenil és la base.

Pel que fa al grup de sardanistes, a partir d'una estimació feta a l'any 80, es calcula es 2.000 joves o més. Però si es considera tot Catalunya hom creu que ratllen la xifra de 4.000 joves.

Quan a l'activitat castellera a la coordinadora hi ha 20 colles amb 1.700 persones assegurades, però aquesta xifra es pot doblar. Més o menys per edats s'ha fet el següent càlcul: 260 menors de 14 anys, 200 de 14 a 18 anys i 1.300 majors del 18a.

Les corals juvenils apleguen jovent de 13-14 anys fins als 21-22 o més anys; el moviment aplega 20 grups corals (no tots els de Catalunya) que impliquen entre 400 i 500 joves.

El perfil social dels joves, atesa la diversitat territorial, és poc homogènia, inclús dintre de cada moviment. En el cas de les Corals Juvenils apareix un component de classes mitjes urbanes que sembla ser dominant. Per altre costat, segons els interlocutors, la base de les colles sardanistes -
està lligada a un component més popular i sovint d'extracció rural o de ciutat petita o mitjana. Pel que a les colles de

castellers la base és clarament popular i amb una presència notable de població d'origen castellanoparlant o immigrat.

Precisament la presència de joves d'origen immigrat o castellanoparlants és molt variable. En el cas de Corals tots els seus components són catalanoparlants (en tot cas l'origen familiar podria ser immigrat, però el català és la llengua vehicular). Quan als esbarts i colles sardanistes la presència de joves castellanoparlants varia sensiblement del lloc on estan ubicades, però segons els interlocutors la mitja estaria prop, només, del 10 per cent. En el cas dels castellers aquest percentatge fora, com s'ha apuntat, força més alt.

Sobre aquest punt cal fer dues remarques: en primer lloc que aquets percentatges estan molt per sota de l'estructura bilingüística de Catalunya, i per tant, amb una presència menguada de joves de famílies migrades. En segon lloc, segons reflexen clarament els interlocutors, l'activitat pròpia desenvolupada (castell, dansa) i l'ambient creat dintre les colles

és un element clar de procés d'integració cultural i lingüística d'aquest 10 per cent de castellanoparlants. Bona part de les colles de dansa tenen escola per a infants, on la presència de nens de famílies castellanes és força notable. Llurs pares manifesten interès en que tinguin tals aprenentatges, siguent un bon indicador de la predisposició de les famílies en un clar procés d'integració. La permanència d'aquets nens en les colles, un cop ja joves, els ratifica en un procés d'integració plena que passa per dos eixos: El primer, a la pràctica poden considerar-se catalanoparlants; el segon, expressen clarament elements d'identificació i catalanitat ("Hi ha castellanoparlants que en motiu d'actuar fora de Catalunya farden de catalanisme, encara que no hagin fet el salt a parlar el català habitualment").

En cualsevol cas, remarcar, també, que en cap dels tres casos es donen casos d'exclusió.

Tothom ho té molt clar

Els objectius de les colles, en tant que giren sobre unes activitats concretes i detallades, són prou clars. També ho són els objectius de les instancies coordinadores en el sentit de cercar promoció, unió, etc. En aquest punt no cal insistir més. Però hi ha un aspecte que cal aportar: es tracta del lligam que l'associat i l'entitat fan entre les activitats que li son propies i el que sovint s'ha dit "fer país". Aquest lligam confessat l'expressem textualment:

"El conjunt d'una nació, d'un país, com ara Catalunya, el componen la seva tradició, la llengua, les costums. Nosaltres ens centrem en la dansa tradicional, i això suma amb les altres institucions (corals, congres de la llengua..) Tot això sumaper a recobrar l'identitat nacional nostre. Les activitats, per elles mateixes, contribueixen a reforçar aquets elements culturals nacionals i alhora son elements de formació en aquest camp per part dels mateixos individus".. "En els esbarts la qüestió nacional és una qüestió intrínseca. Tothom ho té assumit.. tothom ho te molt clar el que és Catalunya i molt clar el que és un esbart:és anar a treballar per Catalunya".

"Intentem promoure la sardana i que no es vegi com una cosa folclórica i passada de moda, sinó actual i que demostra el "tarannà del nostre poble".. està molt clar que organitzem la dansa nacional, la dansa d'un país, la dansa d'una nació. Això la gent ho té molt clar... mai serà la dansa d'un Estat que no sigui Catalunya.. és una dansa diferencial. La sardana té una clara intencionalitat nacionalista".. "Lluitem precisament contra la "cultura de la sardaneta".

"El fet casteller és un fet catalanista. Ha sortit de la nostre terra i del caracter català. Això es porta a la sang. La gent que ve de fora els ajuda i s'integren. El fet català dels castellers és innegable".

"El que volem fer (cant coral) i el nacionalisme son dues coses molt lligades; pretenem fer cultura a través de la musica; tot va lligat i la gent ho te molt clar.. tots son molt receptius a la idea de patria,país i nació... aixó és una forma de fer país".

El lligam entre les activitats i objectius d'aquets agrupaments o grups i la idea de nacionalisme, entesa en aquest cas, com un arrelament als trets culturals autóctons i diferencials és proclamat manifestament i explícitament en les entrevistes realitzades, d'una triple forma: atribuint clarament una intencionalitat a l'associació o entitat com a tal; parlant l'entrevistat amb una forta sensació de convenciment; i en tercer lloc atribuint als associats una consciència clara respecte aquets lligams. No deixa de ser curiós que en tots quatre casos s'explíciti, en l'entrevista, l'expressió: tothom ho té molt clar. La percepció de que hi ha una unitat ferma entre tot alló que l'entitat endega o promociona i la idea de treballar per la "cultura pròpia" i pel país apareix prou clar en tots i cada un dels casos.

Abans i després

Com a corolari d'aquesta percepció alguns interlocutors assenyalen un cert canvi operat entre el període franquista i el moment actual, tal com també s'ha comentat referent a altres entitats (p.e. les excursionistes). Durant el franquisme la promoció d'activitats tingué un cert regust de salvaguarda cultural, de resistencialisme, de politització; amb la democràcia aquest regust hauria quedat difuminat o diluit ja que la salvaguarda cultural apareix més consolidada i les institucions polítiques propies omplen un espai abans buit. Subratllem textualment el següent: "abans Montserrat era més que un Monestir, el Barça més que un club, i l'Orfeó més que un orfeó; ara també però menys" I en un altre costat: "abans es cantava per fer patria; ara ja no cal, però el sentiment continúa".

En cualsevol cas, però, els interlocutors remarquen la vigència de les entitats i el paper que compleixen quan a

la catalanitat: "en tot cas les entitats continuen com a clarament nacionalistes i catalanistes".

I no només es senyala aquest extrem sinó també el paper que compleixen aquestes entitats en construir una consciència nacional entre els mateixos membres de l'entitat: "la sardana et marca un estil de vida".. "al ser una tasca catalana invita més a connectar amb les coses de Catalunya que no pas una àctivitat esportiva en si".

Els joves: entre nacionalisme i radicalisme

L'eix de la reflexió es centra en la percepció dels joves vinculats a aquestes activitats sobre la realitat nacional i la seva resposta o actitud cap a posicions que podrien titllar-se de radicalistes. Aquest és el parer dels entrevistats:

"Possiblement els joves cada vegada està més radicalitzat..tothom té una patria i un país; no s'en pot tenir dues de patries, i jo diria que el jovent cada vegada té més una sola patria... Es més, aquets joves recriminen als adults que siguin uns venuts, els critiquen de massa condescendents... El jove es radicalitza perquè les coses no van com haurien d'anar; fa uns anys es varen crear unes expectatives i ara queden a mig camí: és clar, si els joves no es radicalitzen no es radicalitza ningú".

Dues de les entitats tenen un sondeig intern realitzat fa molt poc; les dades no estat prou elaborades però en ambdós casos (corals i colles sardanistes) la tendència sembla que vindrà a reforçar un increment de posicions properes als moviments nacionalistes radicals.

Aquestes actituds, d'altra banda, apareixen motivades per factors externs a l'entitat; és a dir, que l'entitat no es vista o conceptuada com a trampolí per un nacionalisme radical, i molt menys com a eina o instrument dels mateixos joves per a plataforma del seu nacionalisme. Cal remarcar que aquest extrem és present en les quatre entrevistes realitzades.

Catalans o antiespanyols?

La dialèctica entre catalanisme i antiespanyolisme es reprodueix, en aquest cas, de forma semblant a altres entitats tractades anteriorment. En totes les entrevistes apareix una mena d'antiespanyolisme present, i present d'una manera considerable i manifesta entre el grup de joves. Es tracta d'un antiespanyolisme que està exent de segregació respecte a la població castellana de Catalunya i inclús dels mateixos castellans. Es un antiespanyolisme que no afecta ni a individus, ni a col·lectius ni a formes culturals. Es tracta d'un antiespanyolisme de caràcter polític, és a dir, lligat a les formes de dominació política. És també un antiespanyolisme fonamentat en un sentiment de diferència i d'autoafirmació, i un antiespanyolisme de resposta a una sensació de rebuig del català. Tal com s'expressa el discurs en les entrevistes no hi ha masses diferències amb el que s'ha comentat respecte d'altres entitats anteriorment.

Els entrevistats recalquen explícitament que aquesta mena d'antiespanyolisme mai té repercussions respecte la població castellanoparlant de Catalunya, ni tampoc respecte els col·lectius de fora amb els quals a vegades comparteixen activitats.

Es tracta, doncs, d'un antiespanyolisme com a resposta, i d'un antiespanyolisme de caràcter polític. Senyalem alguns textos: "A la vegada que et sens català et sens antiespanyol; això és una cosa evident; és un fet de rebuig, perquè hi ha coses que no es podran oblidar mai.. el franquisme ha pesat molt, i hi ha un sentiment de que et vindran a fotre". I en una altra entrevista: "L'antiespanyolisme no ve per qüestions de dansa sinó per qüestions polítiques... la gent d'aquí (catalans) no té res a veure amb la gent d'allà".

Aquesta qüestió entronca amb el tema de les banderes: es confirma una certa desafecció a la bandera espanyola en motiu d'actuacions fora del principat. L'entrevista als esbarts dançaires és la que ho expressa d'una manera més rotunda: "aquets nois senten una gran catalanitat i prescindeixen de la bandera espanyola. No porten bandera espanyola com no portarien la francesa. Son catalans i prou".

6. AMBIT D'ASSOCIACIONISME ESPORTIU

Molt sovint, al nostre País els centres i clubs esportius han abastat funcions socials més enllà de les estrictament determinades i previstes tant pels seus objectius fundacionals com en el seu recull estatuari.

Les connotacions polítiques que s'han afegit a les activitats esportives d'alguns clubs i la implicació de molts d'aquests en la vida sòcio-cultural de les seves localitats, fa necessari analitzar la seva trajectòria i incidència quan es pretén descriure el paper de l'associacionisme en relació a *temes* de fort contingut polític com és el fet nacional de Catalunya.

Malgrat la distància tipològica i numèrica hem centrat la reflexió en una Penya Barcelonista de recent creació i de característiques peculiars en el conjunt de les Penyes: "Cèl.lules Barcelonistes", i en el Club Patí Vic, que és un club esportiu que va iniciar les seves activitats entorn del hoquei patins però que progressivament ha anat incorporant d'altres pràctiques esportives.

L'abst d'una i altra entitat pel que fa al nombre de socis, organització d'activitats, estructuració de l'entitat... no tenen res a veure. Es tracta però de conèixer els mecanismes que fan possible diverses formes de vida associativa i les actituds i comportaments sòcio-polítics que aquestes entitats possibiliten o fins i tot promouen.

Els aspectes coincidents del perfil sociològic dels socis d'ambdues entitats giren sobretot entorn de la seva pertanyença a estaments populars de la població i a la procedència catalana o d'inmigració integrada dels socis. La resta d'elements són en general molt llunyans.

El paper de la pertinença territorial

El paper que una entitat esportiva de forte implantació en el seu entorn com és el Club Patí Vic juga en la sensibilització socio-política dels seus socis està fonamentat en la relació i vinculació que estableixen els propis socis entre si, i en el sentiment localista que pugui desvetllar la confrontació esportiva amb clubs d'altres llocs. El sentiment de pertinença al Club reforça el lligam a tot allò que representa i el marc on es mou.

Un club d'aquestes característiques respon i reflecteix ^{la} les característiques de la societat immediata i per tant també el seu pluralisme polític i ideològic, establint-se una correlació amb el conjunt de la societat.

Pel que fa al sentiment nacionalista i a l'adhesió ~~de~~ postulats catalanistes si bé com a club es mantenen en una neutralitat estatutària pròpia de la majoria de clubs s'és conscient de que la actitud majoritària entre els socis té una forma o altra incidència en l'ambient i tarannà del Club i que aquest, arribat el cas donarà una resposta favorable al sentir col·lectiu dels socis.

Malgrat que es fan evidents les limitacions que té el club per possibilitar la relació, l'intercanvi, la discussió ... dels seus socis un cop han acabat les seves pràctiques esportives com a conseqüència de la poca disponibilitat d'espai la relació entre els socis afavoreix i estimula el sentiment col·lectiu i de pertinença a una comunitat immediata i alhora a una comunitat nacional.

Els responsables del Patí Club de Vic creuen que el conjunt dels seus 1500 socis i de les aproximadament 6000 persones beneficiàries reflecteixen en el seu conjunt la seva societat de VIC i Comarca, el que vol dir que el sentiment nacionalista és una vivència força generalitzada i arrelada, que s'expressa de forma diferent a diversos àmbits i on no tenen cabuda ara mateix actituds excloents o violentes llevat de casos aïllats i en cercles reduïdíssims.

Barcelonisme i catalanisme.

El sorgiment de Cél.lules Barcelonistes està vinculat a l'existència de definició, que al parer d'un grup de joves barcelonistes, calia que fos un grup com Boixos Nois que són barcelonistes i catalanistes però que mantenen unes actituds polítiques ambigües i tòbies i que van derivant en situacions molt complexes.

El neixement de Cél.lules Barcelonistes, que té aproximadament cent socis, dona resposta a les necessitats de fer una Penya clarament posicionada en la qüestió nacional, i de trobada dels joves barcelonistes als qui a més del fútbol els agrada el rock, fer taboia, llençar bengales, moure banderes i sentir-se agermanats per uns gustos i aficions comuns.

Estem doncs davant d'un fenomen associatiu o d'agrupació d'un sector juvenil força actiu i inquiet en què coincideixen com aficions fonamentals la música i el fútbol i que a més estan sensibilitzats per un seguit de qüestions i temes socio-culturals. En el nostre context actual és lògic que l'afició pel fútbol dels joves es concreti en ser seguidor del Barça i la de la música en el rock. La crítica a l'estructura social troba el seu punt més débil i immediat en el reconeixement nacional de Catalunya, sobretot perquè la informació i transmissió d'actituds i comportaments de la població adulta emfatitza aquest aspecte.

Cal assenvalar que paral.lelament al fet nacional la crítica es centra en el sistema de valors imperants i en especial aquells que emanen de l'estructura actual de l'Estat.

Cél.lules Barcelonistes és un col·lectiu eminentment jove, els seus socis oscil·len entre els 16 o 17 anys i els 22 o 23, i amb un bagatge cultural propi d'estudiants d'aquestes edats.

Més enllà de les aficions, la seva identificació es centra en els moviments d'alliberament nacional i l'independentisme en concret i els

anomenats grups alternatius: objectors, antimilitaristes, llibertaris punks, red-skin, rockeros... Són gent molt oberta i poden tenir en un moment donat el suport d'aquests sectors. Mantenen contactes amb grups propers tant de la resta de l'Estat com de l'extranger. Defineixen a partir de tres eixos la seva raó de ser i manera d'actuar: ser barcelonista, ser anti-feixista i estar per l'alliberament social i nacional. Pretenen a més demarcar-se de postures victimitges per una banda i racistes de l'altra.

Les seves formes d'expressió: indumentària, comportament, hàbits solen ser incòmodes a la societat benpensant i creuen que és en bona mesura per aquesta raó que tant la policia com alguns sectors polítics enfrontats (feixistes i neo-nazis) s'els volen carregar.

És fonamentalment un col·lectiu urbà, però mantenen petits nuclis actius a algunes comarques de "tradició nacionalista".

Diuen que no són violents i defuguen situacions de provocació, si bé no estan disposats a renunciar a l'autodefensa quan, especialment en en els actes de masses les coses es desvirtuen i apareixen els provocadors. Tenen especial preocupació per la dificultat d'organitzar concerts de rock-radical català o trobades d'alternatius a causa dels provocadors neo-nazis i feixistes.

El procés de formació política s'inicia sovint a través de la identificació d'una determinada ^{valor} i postulats ideològics amb persones que es defineixen vinculats a aquests valors i postulats. L'aprofundiment és sobretot a partir del debat i discussió de situacions reals que es van fent i que després són també un element motivador per avançar en la lectura i reflexió de textos teòrics. Cal significar que a cèl·lules hi conviuen ~~xx~~ joves propers al marxisme-leninisme, anarquistes, autònoms que són alhora independentistes i sovint militants o simpatitzants del Moviment de Defensa de la Terra.

7. MOVIMENT PACIFISTA I ALTERNATIU

La decisió de triar la CDDT. (Coordinadora pel Desarmament i la Desnuclearització Totals) com a punt de partida per la reflexió entorn d'aquests moviments que anomenem pacifistes i alternatius davant de la qüestió nacional, l'hem pres després de valorar la seva incidència en la vida associativa i en el conjunt de la societat catalana en general.

La CDDT, que té els seus orígens a l'any 1983 ha aconseguit convocar les mobilitzacions més importants dels darrers anys a Catalunya en pro de la Pau i el Desarmament. Aplega un seguit de grups i entitats de procedència i principis ideològics diferents que conflueixen en la voluntat de propugnar i treballar per una societat desnuclearitzada i allunyada dels blocs militars.

En la crida que dona origen a la Coordinadora trobem grups de llarga tradició en aquest àmbit com ara el C.A.N.C. (Comitè Antinuclear de Catalunya) GAMBÀ (Grup antimilitarista de Barcelona), MOC (Moviment d'Objectors de Consciència, Justícia i Pau, Artesans de la Pau; i d'altres nascuts a partir d'incidències polítiques concretes com l'adhesió d'Espanya a l'OTAN: Comitès anti-Otan de Nou Barris i Sants, Col·lectiu d'Acció Popular de Sta Coloma, Col·lectiu per la Pau i el Desarmament de l'Hospitalet, Comitè per la Pau i el Desarmament del Guinardó etc.

Un conciliadorisme heterogeni i particular
 Desde els inicis la CDDT es va proposar emprar mètodes de treball i participació popular imaginatius i diferents. Aquesta fita que no sempre s'ha assolit ha tingut en alguns moments la capacitat d'engrescar àmplis sectors de ciutadans que viuen amb preocupació el procés armamentista del nostre País i del Món en general i que els agradaria modificar els criteris de valoració i prioritats ^{de} ~~que tenen~~ im perants ~~que tenen~~ els Estats.

La diversitat de grups i criteris que conflueixen a la Coordinadora fa que les respostes siguin també molt heterogènies, i que les sensibilitats s'expressin i es decantin cap uns temes o uns altres en funció de qui ho faci. No podem doncs, analitzar l'actitud de la CDD pel que fa al fet nacional com si fos qualsevol altra entitat o moviment on hi ha un punt de partida comú entre tots els seus membres i també són comuns els objectius i les metodologies de treball. En aquest cas cal centrar la reflexió en la pràctica de treball i en els pronunciaments més o menys explícits que es fan sobre aquest tema.

La composició dels diferents nuclis que treballen a la Coordinadora i dels sectors de població que s'identifiquen amb els seus objectius sigui de forma permanent o bé ocasional, és intergeneracional. Malgrat això és ben clar que la participació dels joves té una gran incidència en general i en alguns col·lectius en particular.

Es pot dir que el Moviment Pacifista, i la CDDT en concret mobilitza joventut però no organitza joventut ja que allà on es produeix una major adhesió de jovent és entorn dels col·lectius d'objectors com ara els grups de MiliKK i el MOC, que tenen les oscil·lacions típiques d'aquests col·lectius i que troben dificultats a l'hora de fer créixer els nuclis més actius i permanents. En tot cas és cert i cal contemplar que aquests mateixos grups i els Mili KK en particular tenen unes formes d'organització molt poc estructurades i que sovint s'apuntalen en els contactes que van quedant. És a dir, que organitzacions amb pocs "militants actius" poden mobilitzar en un moment determinat amplis sectors juvenils.

Aquestes formes d'agrupació i actuació dels joves objectors cal relacionar-les més amb la tendència general del moviment juvenil actual on no quallen les formes d'organització tradicionals, que amb les característiques del Moviment Pacifista, tothora que els

posicionaments i propostes d'aquest són rebudes amb una gran receptivitat.

En quatre anys d'existència la CDDT ha generat una activitat molt considerable en diversos fronts: Referendum sobre l'OTAN, desmantellament de les Bases Americanes, Objeció de consciència, Objeció fiscal, Projecte d'escola militar femenina a Tortosa, complexe militar al Bages...La seva presència es pot dir que ha estat permanent en el moviment ciutadà i cívic i la seva incidència ha fluctuat segons el contingut de les campanyes i les accions que s'han dut a terme. Indiscutiblement ha hagut moments que pels continguts polítics de les propostes ha gaudit d'un reforç d'altres estaments polítics i socials i s'han establert dinàmiques de treball diferents.

La gran majoria de col·lectius que configuren la Coordinadora són, com la resta de grups de l'àmbit de l'eco-pacifisme, molt reduïts i molt actius en el seu cercle d'actuació, be sigui el poble, el barri, el col·lectiu professional....el que fa que no tinguin disponibilitat per les tasques generals d'organització del Moviment, i que coincideixin sovint en els militants de partits polítics ~~en~~ aquests llocs. Aquest aspecte fa que en alguns moments s'estableixi una dinàmica de treball {determinada} especialment en moments ~~en~~ concrets on les campanyes exigeixen una dedicació d'esforços i de recursos molt importants.

La participació i el paper que juguen les forces polítiques al si de la CDDT s'ha de valorar encara com a fonamental, en el ben entès que estem parlant de forces polítiques d'esquerres que són aquelles que es senten identificades amb els principis i objectius de la CDDT. Fonamentem aquesta afirmació en què l'espontaneïtat atorgada a la participació d'amplis sectors de ciutadans en les accions convocades desde el Moviment pacifista és una veritat a mitjes i l'èxit d'aquestes accions de gran impacte de la Coordinadora rau

a més del contingut de la convocatòria, en l'originalitat i imaginació en plantejar-la, però també en el suport de les forces polítiques que han estimulat els seus militants a participar-hi activament.

És important per conèixer el Moviment i comprendre la seva trajectòria veure que la CDDT té la capacitat d'aglutinar un ventall amplíssim de grups, entitats i col·lectius progressistes, amb una fonda preocupació per les qüestions socials, que van desde organitzacions d'Església i altres grups de cristians progressistes fins a col·lectius de base molt diversos i partits extraparlamentaris.

Sembla que la diversitat en les formes, l'originalitat a les campanyes, l'inexistència de personalismes, el funcionament democràtic i participatiu... fa que compti amb l'adhesió de sectors amplíssims d'ex-militants d'esquerres, de cristians de base i de sectors independents que coincideixen en la preocupació pel progressiu armamentisme i el deteriorament del patrimoni natural col·lectiu.

El perfil sociològic de militants i simpatitzants del Moviment ecopacifista català, i de la Coordinadora en concret és molt diversificat tothora que són molts els sectors i estaments socials que comparteixen aquestes preocupacions i que volen d'una forma o altra fer la seva aportació a la Pau i el Desarmament; si bé és cert que al igual com passa a la resta del moviment cívic i ciutadà la major part de la militància i dels simpatitzants pertanyen a sectors populars i per tant a estrats socio-econòmics mitjos i baixos.

La coincidència de sectors sensibles a la realitat nacional de Catalunya no és pas una casualitat sino una conseqüència lògica del nivell de conscienciació política que es sol donar entre els sectors més afins als postulats pacifistes, al marge naturalment, de la procedència catalana de molts i de la integració i assentament dels sectors immigrants que hi participen.

La qüestió nacional i el tema de la pau

La CDDT té com a àmbit territorial d'actuació Barcelona i les comarques que li són properes si bé la seva participació a la Coordinadora de grups pacifistes de Catalunya i la pràctica d'actuació i atenció als problemes del País fa que pensin en Catalunya com a marc territorial propi.

Això no obstant, no es pot dir que estigui assumida una coordinadora nacional amb contingut propi tot i els evidents trets diferencials i propis del moviment eco-pacifista català. En aquest sentit les diferències i distàncies es noten sobretot amb el Moviment de Madrid on a més coincideixen un seguit de pressions de tipus polític que d'una forma o altra incideixen i sovint distorsionen.

La qüestió nacional als objectius fundacionals de la CDDT és totalment inexistent, d'una forma explícita, i a la pràctica del treball les possibilitats de dedicació són escasses i les prioritats que s'estableixen estan mediatitzades per les campanyes i acords més amplis i immediats.

Amb tot, la perspectiva de treballar en un territori i societat concretes amb característiques pròpies i necessitats específiques sí que és present i es contempla la possibilitat d'avançar en la línia de dotar l'acció d'un contingut propi perquè hi ha problemes immediats per afrontar: Pla de militarització del Bages, Ascó i Vandellòs en funcionament, l'aprofitament dels residus del urani per activitats militars etc. A més de treballar en el tema de la cultura pacifista i de l'educació per la pau.

La qüestió nacional com a suplençament
nostr

És manifest que el tema nacional i les seves manifestacions més habituals no estan gaire presents en les preocupacions i prioritats de la CDDT, si bé també és clar que tothom reconeix la ^{realitat} nacional de Catalunya i la contempla com a punt de partida del treball a realitzar. L'expressió externa de la CDDT és sempre en català, aquest sí que és un acord, tot i que en algunes ocasions s'editen

materials en castellà i que subsisteixen en aquestes ocasions postures enfrontades sobre la conveniència d'un text bilingüe o doble edició. Pel que fa a la llengua habitual de les reunions si bé el català és en principi majoritari tot depèn de les persones i dels col·lectius que l'usen, establint-se una relació clara amb les procedències i nivell d'integració i fins i tot els posicionaments dels col·lectius que es representen.

Malgrat que no es pot parlar d'una clara preocupació nacionalista al si de la CDDT, hi ha un sector important que té una gran sensibilitat pel tema i intenta que les coses quedin més interioritzades i s'avanci però no es pot parlar del conjunt.

Tradicionalment les forces i moviments polítics propers al nacionalisme^r i l'independentisme no han participat mai a la Coordinadora i en molt poques ocasions s'han adherit o han donat suport a alguna convocatòria. Les raons són diverses i van desde no estar d'acord amb els postulats, com és el cas en què sovint està CDC, fins no volquer signar un comunicat que també el signen d'altres organitzacions que són d'àmbit estatal o que mantenen vinculacions en aquest nivell, passant naturalment pel rebuig a campanyes que simultàniament es realitzen a tot l'Estat. P.e. l'única organització nacionalista de signe radical que va participar a la campanya pel ~~Re~~ferèndum va ser la Crida.

Les relacions amb els sectors nacionalistes radicals, com ara el PSAN, l'MDT, el MEN etc. no han estat mai massa fàcils per les postures que en un sentit i altre s'han mantingut. Hi ha sectors de la CDDT que es poden sentir propers a alguns dels seus postulats però d'altres s'han mostrat fins i tot beligerants; i per la seva part els sectors independentistes o nacionalistes radicals han mantingut també postures intransigents i de no acceptació de l'existència d'un Moviment Pacifista específic o de mantenir una coordinació a nivell estatal.

8. MOVIMENT NACIONALISTA RADICAL I INDEPENDENTISTA

Per analitzar l'associacionisme polític juvenil en relació al fet nacional ens hem aproximat a tres entitats que tenen en comú la voluntat de sensibilitzar políticament la població, que no s'estructuren com a partit polític, gaudeixen d'un considerable grau de predicament i adhesió entre la joventut i es mouen en les coordenades del nacionalisme radical i l'independentisme.

Aquestes entitats ^{CUP} són: la Crida a la Solidaritat i les dues branques del Moviment de Defensa de la Terra, tenen característiques, objectius, mètodes de treball i àmbit d'actuació força diferents.

Malgrat que són de recent creació, ja que la Crida que és la més antiga va néixer l'any 1979 i l'MDT sorgeix cap a la tardor del 1984, els tres col·lectius es troben en un procés de canvi i redefinició dels plantejaments inicialment formulats i de transformació de les estratègies i tàctiques a aplicar.

Aquest procés és fruit de la implicació d'aquestes entitats en la vida socio-política del País i de la dinàmica d'interacció i adaptació que s'estableix, al marge de problemàtiques sorgides al si de les pròpies organitzacions.

El tret comú i característic d'aquest procés de reformulació és l'esforç de clarificació política i ideològica que estan fent els col·lectius i que ha derivat tant en el cas de la Crida com en el de l'MDT en una crisi interna resolta de forma molt diferent a un i altre lloc.

Conceptes i mètodes divergens

Una de les primeres qüestions que queda plantejada a l'hora de fer una anàlisi dels moviments i grups que reclamen l'alliberament nacional és la necessitat de clarificar a nivell conceptual i de projecte polític l'abast dels termes nacionalisme radical i independentisme ja que malgrat que habitualment hom els situa molt propers i fins i tot els utilitza com a sinònims representen sens dubte concepcions diferents del fet nacional i de la seva concreció a nivell po-

lític .

Desde els rengles independentistes que alhora es reivindiquen revolucionaris, es valora el nacionalisme com un comportament en el que l'emotivitat juga un paper important i on la racionalitat política no sempre ocupa el lloc que li correspon, generant expressions excessivament primàries i contradictòries que no es veuen concretades en un projecte polític o que si ho fan són excessivament ambigües

Hom pensa també que el nacionalisme emotiu serveix per assolir un bon nivell de conscienciació i d'implicació en la lluita per l'alliberament nacional però cal que vagi acompanyat d'una reflexió política seriosa, ja que si no pot derivar en xovinismes i postures 'patriotes' que lluny de contribuir a l'objectiu proposat, poden ser perilloses.

Aquest criteri no és però compartit per l'altra branca de l'IMDT que situa com a objectiu prioritari de la seva acció aconseguir que la gent tingui consciència i fins i tot inconsciència nacionalista, amb la seguretat de que les persones que participen en campanyes o accions d'agitació nacionalista no fan mai un pas enrere i mantenen el seu compromís.

Per la seva banda, La Crida es manté en una postura intermèdia, ja que si bé creuen que cal mantenir el factor emotiu, veuen necessari anar orientant el moviment independentista, per dotar-lo de contingut progressista i solidari i per evitar que derivi cap a postures que comprometin el futur democràtic.

A nivell intern de les entitats es tracta de definir els posicionaments i decidir les estratègies de treball. La Crida considera que ha entrat en una nova etapa de la seva trajectòria, que té la frontera en la celebració de la darrera assemblea general i la marxa d'un grup de gent que coincideixen amb el marc anterior de definició.

Aquesta etapa es caracteritza per una major definició política, despenjant de l'entitat el mot cívic i avançant cap el que ha de ser una alternativa política no en el sentit de partit sino font proposades de contingut polític.

A nivell de l'MDT l'esforç de clarificació ha produït tensions internes i ha derivat en l'escissió del moviment en dos sectors, que defineixen postures llunyanes com es desoren fins i tot en els missatges que el darrer onze de Setembre han utilitzat per les seves respectives convocatòries: "Catalunya Terra Lliure" el del sector dit oficial, "Independència i Revolució" el del sector majoritari. És evident doncs que ens hem de referir d'una forma diferenciada a un i altre sector en descriure les diverses postures, que ara per ara semblen força llunyanes.

El sector oficial de l'MDT creu que s'ha de bastir un moviment d'alliberament nacional on no quedin ^{molt} marcades les ideologies, i que permeti fer fonamentalment una tasca de conscienciació a través de les campanyes d'agitació política, i del treball ^{que} les persones vinculades al moviment fan a les entitats i institucions culturals, difonent els plantejaments ^{independentistes}.

Per la branca de l'MDT que es reclama independentista i revolucionària, alhora, és necessari dotar de contingut social la proposta independentista, que desde el seu punt de vista ja estava definida en la declaració de principis inicial del Moviment de Defensa de la Terra, però que la dinàmica posterior del Moviment va anar desdibuixant i que en definitiva ha estat la causa de l'escissió.

A més de les diferències ideològiques, també s'entreveuen distàncies estratègiques i tàctiques. Per uns és important arribar a la gent que treballa de forma més o menys esporàdicament per l'alliberament nacional però no està organitzada i no té unes directrius marcades.

Pels altres, fonamentar el treball en els sectors sensibles però propers a postures xovinistes-patriòtiques i aprofitar l'ambient emotiu que propicien determinades forces polítiques i socials del País que no estan en la línia de treballar per una independència real és fer una política oportunista que a més no pot donar resultat a mig i llarg termini.

La qüestió està en dibuixar un projecte polític propi, amb contingut ideològic clar i que defugui estimular els comportaments "patriòtics" i consentir les actituds pròximes al feixisme-racisme.

La formació política

- L'esforç de clarificació i definició política conflueix en els tres grups en fer una atenció especial a la formació política dels seus militants en primer lloc, i a través dels miscatges que ^{es transme-} ten, als seus respectius cercles d'influència.

Aquesta és una tasca que es preveu lenta ^{quin sigui} el grau de prioritat que se li dona, com a conseqüència de les pròpies dinàmiques internes i dels cercles a qui majoritàriament va adreçada, que també de forma comú són els més joves als tres llocs.

El tema de la formació pot ser justament un dels elements que tingui més influència en el futur de les organitzacions. És feta amb més o menys rigor l'autocrítica sobre els continguts ideològics i polítics traspassats als militants més joves, i sovint sobre la manca d'aquests continguts, probablement s'afiançarà en molts el projecte independentista que té l'atractiu sobreafegit de canvi i ruptura radical amb la situació actual.

L'Organització assembleària dels moviments i la convivència de diverses tendències ideològiques al seu si caracteritza tant la Crida com l'MOT, i sens dubte tampoc és aliena a la capacitat d'aglutinar que han demostrat tots dos moviments al llarg de la seva trajectòria.

La pròpia estructura permet unes formes de treball i participació més properes i atractives als joves i possibilita la progressiva modificació dels camps d'actuació.

La Crida que cronològicament és qui primer es planteja la necessitat de donar resposta a les aspiracions independentistes que es detecten entre els joves participants del seu moviment ho fa dotant-los d'unes orientacions polítiques que els permet posiciona-se progressivament respecte dels temes i situacions que van sorgint i que els condueixi cap a una presa de consciència social de fort contingut alternatiu on definir-se independentista vulgui dir ser anti-militarista, treballar per la pau, ser ecologista, ser favorable al moviment i reivindicacions feministes, lluitar contra l'atur... i defensar en definitiva les postures progressistes.

/

- Al sector "oficial" de l'NDT les tasques de formació estan vinculades a les campanyes que es planteja el Moviment i el debat que es produïx entorn del seu disseny, alhora que es fa algun seminari d'informació històrica, Soviht es fa evident que el debat intern queda depassat pels aconteixements i es fa difícil recuperar el ritme. L'altra branca de l'NDT té més planificada la formació però estan convençuts que cal trobar nous mètodes de transmissió d'informació i de debat, que siguin més adequats a la manera de ser i als interessos dels joves que no estan disposats com en altres temps a entomar tots els "rotllos" que els hi aboquin i a més disciplinament. Hi ha coincidència en que s'estan produint canvis profunds en la manera de valorar les coses, i en el comportament quotidià dels joves que exigeixen noves pautes de treball en l'àmbit polític i associatiu que estiguin més en consonància amb les formes actuals d'agrupar-se

s'aprecia un esperit poc crític cap a l'estructura social fet que s'explica perquè en general els joves assolixen més tard la consciència social, *La majoria no tenen vivència de treball i per tant es difícil que interioritzin les contradiccions de classe de la mateixa manera que ho feien els aprenents d'abans, per exemple.* Això explica en certa forma que l'enfrontament polític dels joves, quan el formulen, sigui *més directe* i per les qüestions més concretes: la selectivitat, l'actitud dels professors, el polític de torn que surt per la tele, o fa les grans processos a la campanya electoral...en definitiva s'evidencia la desestructuració del sistema i la manca d'un sistema de valors afermat i vàlid per les necessitats dels joves.

- 1975-76*
- Cal arribat aquest punt, descriure el perfil sociològic que, si bé d'una forma aproximada, ens ajuda a comprendre l'incidència que en determinats sectors ténen els moviments independentistes i a l'inversa ens apropa a la composició del Moviment nacionalista radical i independentista. A jutjar per les informacions que els propis col·lectius ens han facilitat hi ha matisos significatius entre els militants de la Crida i els de l'MOT. Pel que fa a l'edat el promig de la Crida és molt més alt ja que el gruix de la gent està entre els 18 i els 30 anys mentre que a l'MOT la mitja gira entorn dels 22 anys però hi ha un nombre important de nois i noies entre 16 i 18 anys, de tal manera que reconeixen ser de fet una organització de joves.

La procedència socio-econòmica està fonamentalment situada en els estaments populars i classes mitjes. Es desmenteix desde els moviments que la informació sorgida arran d'una enquesta sobre "Els joves catalans i l'independentisme" a Barcelona i segons la qual hi havia gent independentista en una mateixa proporció a la classe baixa, mitja i alta, sigui certa o almenys no es reflecteix en la militància i tampoc en el moviment d'adhesió.

- Els àmbits territorials, urbans i rurals estan representats de forma desigual. Aproximadament dues terçeres parts dels militants viuen a Barcelona i la seva zona d'influència i pel que fa a les comarques la distribució també és desigual notant-se una major implantació en aquells indrets on existia anteriorment nuclis sensibilitzats i que tradicionalment s'han mostrat actius . Així doncs coincideix que part de les comarques de Girona, Els dos Vallès, Osona, les comarques del Camp de Tarragona, el Montsià i el Baix Ebre són els llocs on hi ha una major presència independentista.

Potser per les edats de molts dels seus militants el nivell cultural de la Crida i de l'MDT cal valorar-lo de forma diferent amb un nivell d'estudis superior a la Crida

La gran majoria dels militants joves de la Crida i el MDT són nascuts a Catalunya , però també molts d'ells són fills d'inmigrats amb un important grau d'assentament si be molts són castellanoparlants. A l'entorn d'aquest tema cal indicar l'expressió de molts xicots vinculats al moviment independentista , que rebutgen ser identificats com a nacionalistes perquè per ells aquesta és una expressió amb connotacions conflictives en el seu procés d'integració social.

La prova més evident d'un nucli important de militants independentistes que pertanyen a famílies d'origen immigrant és comprovar que en els rengles de l'MDT , en especial, es troben sectors urbans d'abstracció socio-econòmica baixa, vinculats en ocasions a tribus urbanes que manifesten les distàncies culturals amb les seves famílies per raons d'integració entre d'altres

- Si haguéssim de formular una hipòtesi sobre la composició de l'MDT i la Crida ens aventurariem a dir que són els joves més radicals , i en certa forma més agosarats (a banda dels més sensibilitzats) els que militen i els més "culturalitzats" i "associacionistes" els qui

simpatitzen i donen suport. Les referències serien aquestes: "rockeros catalans", skin heads, punkys, autònoms, anarcos "sui generis" etc. militants de l'MDT. Escoltes i Espaiers militants de la Crida i simpatitzants de l'MDT (naturalment és una hipòtesi molt simplificada) Creiem doncs que es donen unes diferències qualitatives pel que fa a al militància entre un i altre Moviment. Aquest fet coincideix amb la versió que els responsables dels moviments d'educació en el temps del lleure manifestaven respecte la doble pertinença dels seus associats, i l'afiliació i adhesió que els atribuïen.

El treball i les actuacions

- La definició i límits del territori de la nació catalana si bé és unànimament identificada als Països Catalans el cert és que a l'hora del treball i les actuacions es concreta fonamentalment a Catalunya estricta, amb matisos diferents: Per la Crida el seu moviment contempla tot el territori dels Països Catalans i es mantenen nuclis tant al País Valencià com a les Illes; a nivell de treball però les actuacions es centren fonamentalment a Catalunya. Pel sector oficial de l'MDT la unitat nacional és bàsica i sempre les seves campanyes i propostes parteixen d'aquesta premisa; cal tenir en compte a més que l'MDT té una forta implantació al País Valencià i que defensen la denominació de Catalunya per a tots tres territoris. El sector majoritari de l'MDT creu que la denominació de Països Catalans ja va ser en el seu moment provisional, però ara mateix no en fan qüestió de la denominació i defugen vincular-se a una denominació concreta; el seu marc d'actuació està fonamentalment centrat a Catalunya.

La unitat cultural i nacional és per tots tres col·lectius una realitat que defensen com a punt de partida però que entenen de forma diferenciada en l'aspecte cultural i lingüístic que és indiscutible, i en l'aspecte polític en el que juguen un paper important un seguit de fets històrics també d'indubtable conseqüència.

L'activitat anticatalana de petits però actius nuclis del País Valencià crea als militants amb limitada informació de la realitat reticen-

cies en la col.laboració i actuació comuns.

Antimadridisme

- El sentiment antimadridista està molt pronunciat en els rengles independentistes, fins al punt que en alguns moments es converteix en un signe d'identificació i de reafirmació. Aquest antimadridisme engega a l'àmbit futbolístic i avança fins la identificació amb l'Estat opressor. És com un primer esglaió de l'antiespanyolisme també existent però pronunciat i manifestat amb més cautela.

La justificació de l'antiespanyolisme rau en l'existència d'un estat opressor que priva de les llibertats i drets nacionals i que s'identifica amb una altra nació, l'espanyola que en surt beneficiada.

S'està iniciant desde els moviments, de forma més decidida o més tèbiamment, un procés de clarificació i delimitació entre Espanya-estat i els espanyols per evitar l'afiançament de postures enfrontades i excloents amb la resta d'habitants de l'Estat Espanyol, o immigrants a Catalunya que no necessàriament han de sentir-se identificats amb l'opressió nacional de Catalunya.

Es posa de manifest la relació entre antimadridisme i antiespanyolisme: Un que sigui antimadridista a nivell futbolístic però que no sigui catalanista té moltes possibilitats de tornar-se'hi.

El dret a la diferència

- L'èxit de l'independentisme entre el jovent té raons diverses, algunes de formes i d'altres de fons. D'una banda esvaïdes les diferències més tangibles entre les postures de dreta-esquerra és evident que el dret a la diferència és un dels aspectes més significatius dels postulats progressistes i que es defineixen tant a nivell dels drets individuals com col.lectius. D'altra banda i ja ho hem dit abans, el fet que l'adquisició d'una consciència social quedi retardada en l'evolució del pensament dels joves fa que la seva actitud crítica quedi més pronunciada en aspectes més concrets i tangibles

de la seva vida quotidiana i per tant de les seves vivències, com a fill, com estudiant, com a grup cultural,...

En un altre nivell de coses, les formes d'organització que han definit i defineixen els moviments com la Crida o l'MOT són formes pròpies o almenys més sintonitzadores amb les tendències d'agrupació i relació que estableixen avui els joves. I com a prova d'això podem veure el limitat èxit d'altres forces polítiques que també es reclamen nacionalistes i independentistes, i l'esforç d'algunes d'aquestes per trobar fórmules que els aproximïn als joves.

Es pot dir que dins de la tendència general a la privatització i a la desestimació dels processos col·lectius les fórmules proposades pels moviments estableixen un bon equilibri entre compromís i llibertat personal. I aquest és un aspecte que pot ser vàlid per entendre l'actitud tant de militants com d'adherits o simpatitzants.

Cal tenir present també que el mateix nivell de participació dels joves en els moviments van configurant unes determinades formes de fer i valorar les coses que en determina l'estil

- . No lluny d'aquesta reflexió cal situar la valoració i l'ús que es fa de la violència en determinades situacions i l'actitud que a priori mantenen les entitats a l'hora d'organitzar les accions.

Es evident per a qualsevol observador atent a la trajectòria de la Crida i de l'MOT, que els mètodes de treball i les propostes formulades per uns i altres tenen característiques força diferents. A la Crida cal reconèixer-li la constància en la formulació de propostes i accions de signe pacifista, en la línia de la desobediència civil, i on l'única violència generada ha estat la institucional. No es pot dir el mateix de l'MOT, les convocatòries del qual acaben sovint amb situacions de tensió i agressió a les quals els seus militants i simpatitzants no en són sempre aliens.

Aquest és però un tema que requeriria una anàlisi més monogràfica i que nosaltres tan sols volem aquí, deixar ressenyat com un punt diversificat de l'atractiu que per molts joves representa una i altra opció.

3. ACTITUDS NACIONALISTES , UNA LECTURA
DE CONJUNT .

3. ACTITUDS NACIONALISTES, UNA LECTURA DE CONJUNT

Els objectius i característiques del present estudi descarten tant la formulació de comprovacions com la recomanació de pautes de treball a seguir per estimular, corregir o abonar unes o altres tendències.

El caràcter descriptiu del nostre treball ens possibilita veure unes constants i fer unes constatacions, que sens dubte poden ajudar a tenir un major coneixement de la realitat, però que en cap cas gosariem presentar com a definitives o generalitzables. Estariem més aviat en condicions de reformular unes hipòtesis i endegar a partir d'aquí la seva verificació a nivell general.

Queda clar doncs, que el seguit de notes que formulem a continuació tenen el sentit d'indicar unes tendències detectades en la nostra recerca, però que per poder-se generalitzar caldria fer una verificació empírica a l'entorn de les actituds i comportaments detectats.

3.1. Entorn de l'apoliticisme estatuari de les entitats

La gran majoria de grups i associacions manifesten d'entrada la seva indefinició política per respectar el pluralisme ideològic dels seus associats i per respectar els principis de l'entitat que normalment queden reflectits en els respectius estatuts.

La formulació dels idearis de les entitats i associacions queda pel que fa als aspectes més polítics en uns termes genèrics i amplis, fins al punt de què si fessim una anàlisi acurada dels continguts estatuaris arribariem probablement a la conclusió que totes les associacions sòcio-culturals parteixen d'uns principis comuns, i pretenen uns objectius bàsics també comuns. El respecte a les pautes

democràtiques, el treball per la igualtat i la solidaritat entre les persones i la convivència armònica són tres principis que estan a la base de qualsevol principi fundacional de les entitats. Si passem a l'àmbit de la sensibilitat nacional, la defensa dels trets diferencials, el respecte a la identitat nacional i la promoció entre els socis del coneixement i arrelament en el propi medi, també són elements comuns.

Aquets principis genèrics, expressats de forma més o menys explícita configuren el punt de partida comú de les entitats entrevistades. Donades les reticències a formular en termes polítics aquests pressupostos, per part del món associatiu, la seva concreció es realitza a través d'unes pautes i formes de treball a fi d'obtenir objectius i fites més concrets. Això fóra el que en diríem traspàs de valors i que d'una forma o altra fa qualsevol entitat associativa.

En el tema de la sensibilització nacional, concretada en el coneixement del País i les seves arrels culturals i històriques, en la interpretació de la complexa realitat actual, i en la formulació de propostes de justes futures... queda molt clar que l'associacionisme juga un paper fonamental i de gran transcendència per la concreció de projectes polítics i personals, tothora que fa de catalitzador dels sentiments col·lectius per una banda, i ^{aporta crj} ~~de referència~~ argumental per una altra. Al mateix temps es reforça la sensibilització i la predisposició de les persones vers aquestes vivències i reflexions.

3.2. El paper sensibilitzador de l'associacionisme

Una de les nostres hipòtesis de treball es centrava en comprobar el paper de transmissor d'actituds i comportaments que un bon nombre (i sobretot d'un determinat tipus d'associacionisme) de moviments i associacions mantenen en el tema de l'alliberament nacional de Catalunya.

ya i per tant en els models polítics que hi poden contribuir.

Podem afirmar que les associacions no fan en cap cas de cotretja de transmissió d'uns determinats posicionaments polítics i que més aviat mantenen una prudent distància respecte qualsevol model o opció política concreta, però també és cert que la majoria de les entitats i moviments en els que nosaltres hem centrat el nostre estudi fan una tasca de sensibilització sòcio-política en sentit genèric, i de manera especial en tot allò que fa referència a les arrels culturals i a la realitat nacional del nostre País.

Així doncs, les persones que d'una forma o altra estan en l'òrbita d'aquestes entitats i de manera especial els més joves reben unes influències diferents a les de la resta de població. Això permet que arrelin amb major facilitat uns determinats postulats polítics, que contemplin o parteixin de la realitat nacional descoberta a les entitats i que aquests col·lectius de població siguin camps abonats en les tasques d'agitació política i de sensibilització en general; diríem que hi ha una major permeabilitat per aquests aspectes.

S'arriba en definitiva , a la situació de fet en què bona part de l'associacionisme formatiu, cultural, d'excursionisme etc. participa i comparteix molt sovint ^{part de} les postures que defensen els moviments i forces independentistes o de nacionalisme radical, alhora que si no militants, molts dels seus membres són al mateix temps simpatitzants i adherents del moviment independentista. D'altra part l'associacionisme de tipus diferent com pugui ser l'estudiantil o l'eco-pacifista ja porta ^{incorporada} ~~implícita~~ una reflexió política més explicitada que pot coincidir o no però que també entra en la dialèctica sobre els projectes nacionals possibles.

3.6. El paper dels adults

A la majoria de moviments i entitats, es defineixen com a juvenils o no, els adults juguen un paper fonamental en el traspàs de valors i actituds de contingut nacionalista o catalanista ja que solen ser un punt d'informació i de referència clar tant pel que fa al disseny i determinació de pautes de treball com en el que es refereix als aspectes més vivencials i de pràctica quotidiana.

A les entitats educatives queda clarament reflectit i determinat el paper del ^{adult} ~~adult~~, tothora que les finalitats i objectius de la mateixa entitat preveu^{en} per la figura del cap o monitor una funció educadora i de traspàs de valors. A la resta d'entitats on les funcions no queden tant determinades també els adults juguen un paper significatiu, sigui per:

- la perspectiva històrica que els diferencia dels més joves (aspecte bàsic pel que ha estat la nostra història immediata i viscuda per l'actual població adulta)
- una major formació i informació en el tema de Catalunya i la seva realitat nacional i cultural; aquest cas quedaria molt clarament reflectit a ~~la JOBAE~~ ^{el moviment d'Esplora}, en el paper dels consiliaris ^{el responsable del centre} i en els educatius en
- l'ascendència que exerceixen els adults en la pràctica de relació i convivència
- una major capacitat de plantejar a nivell polític i estratègic unes determinades propostes d'actuació.

Hem detectat que fins i tot en aquells moviments més característicament joves, amb unes expressions pròpies de la forma de fer, agrupar-se, ^{id'} implicar-se, dels joves d'avui, els adults juguen un paper no pas secundari ja que sovint en determinen les directrius polítiques,

estratègiques, de formació etc. tot i que cal remarcar la capacitat i receptivitat d'aquests adults per dialogar i dibuixar conjuntament les pautes a seguir i les maneres de fer. Al moviment independentista MDT aquesta forma d'actuar és ben evident.

3.4. Qüestió social/ Qüestió nacional

Les característiques dels diversos moviments i el perfil que dibuixa cadascun d'ells determina en certa forma la seva pròpia clientela, establint-se una interacció entre els grups i les persones que en formen part tot actuant com a reforç dels propis postulats i estil de fer.

Aquest efecte que be podríem definir com de retroalimentació va reforçant en els moviments unes determinades act de valoració i d'actuació que afecten la pròpia concepció que les entitats tenen i mantenen sobre la qüestió nacional i també a l'entorn del model social que propugnen.

Es donen fonamentalment dues grans línies d'actuació en aquest sentit:

- prioritzar la qüestió nacional i la seva dimensió política, o bé
- prioritzar la qüestió social, que també condueix a una reflexió política. Tant en un cas com en un altre veiem que la reflexió està motivada i condicionada per l'entorn en què actua una determinada entitat o moviment o bé pel plantejament filosòfic i ideològic que té l'entitat o amb el que es senten identificats els seus responsables.

En qualsevol dels casos el perfil sociològic del grup i de l'entorn en què actua juguen un paper fonamental en la definició de pautes polítiques i d'actuació.

3.2. El paper de la llengua

La valoració social de la llengua catalana i la pràctica d'ús que en fan els joves associats, *per un gran nivell d'ús* en el procés d'integració social i ~~d'inserció en els processos~~ de sensibilització política i nacional. Aquesta funció s'expressa de forma manifesta uns cops, i de forma més latent en d'altres,

És alhora un indicador d'aquest mateix procés de sensibilització i politització dels joves pel que fa a la qüestió nacional, perquè lògicament va lligat al procés de reivindicació dels drets nacionals.

L'ús normalitzat de la llengua és avui per avui en l'associacionisme juvenil una realitat, o una fita plantejada segons els casos, inquestionada i alhora estimulada com a element de normalització socio-cultural i d'integració a la comunitat. La pràctica absència de situacions conflictives evidencia el món de l'associacionisme com un món integrador i capdavanter en la sensibilització cultural i nacional de Catalunya.

3.3. Interclassisme restringit

No és certament cap descoberta constatar que la participació en els moviments i entitats del nostre País està bàsicament coberta per sectors mitjos i populars de la població. És ben evident que aquests sectors són majoritaris en el tram social, però la mostra referència en aquest cas s'adreça a una anàlisi proporcional de la participació, i motivada d'alguna forma per les opinions i en certa mesura les comprovacions més quantitatives que atribueixen, per un igual, sensibilització nacionalista i independentista, a tots els estaments i classes socials.

Les nostres dades no ens permeten obviament contradir les dades d'opinió recollides, però desde la perspectiva dels responsables i representants de les associacions i moviments la constatació és coincident en què la participació i la militància socio-política és desigual entre la població, quedant escapçada tant per dalt, amb la manca de participació de sectors benestants, com per baix amb els nuclis més ~~populars~~ ^{marginal} de la societat.

Així doncs, la militància associacionista representa sobretot els amplis sectors mitjos, i són aquests els qui marquen el tarannà i la força en uns aspectes o uns altres.

Dins els límits que acabem de comentar, a les entitats i moviments es dona un bon nivell d'intercanvi social i d'interclassisme. Tot i així no s'exclou un grau d'homogenització social en bona part d'aquestes: unes més presents entorn als estrats populars (Jobac, Castellers, Ajec etc.) altres més centrades en les capes mitjes (Escoltisme, FNEC, ...)

~~3.1.~~ La realitat nacional de Catalunya

El crit de "Són una nació" aglutina al seu entorn un amplíssim nombre d'adhesions, i per altra banda són molt poques les discrepàncies i els dubtes que es plantejen sobre la realitat nacional de Catalunya i el seu dret a veure, d'una forma o altra, reconeguda aquesta realitat nacional. Les diferències es pot dir que no venen mai per aquí si no per l'extensió i l'expressió d'aquests drets nacionals.

En definitiva és a l'entorn del projecte polític on sorgeixen les diferents visions i on es plantejen tant camins com àmbits i abast diversos. És sobretot el futur polític de Catalunya allò que estableix i evidencia les discrepàncies polítiques i estratègiques en el món de

l'associacionisme, com a reflexe del conjunt de la societat. Amb la diferència, respecte del conjunt social, que al món associatiu la sensibilització és molt superior i que la dissidència sobre la identitat nacional és pràcticament inexistent.

Aquest fet ens mostra la indiscutible tasca de transmissor i mantenidor d'uns determinats posicionaments i valors que té l'associacionisme català si no generalitzadament en sectors molt àmplis i qualitativament influents en el conjunt de l'associacionisme. Empalmant amb el que dèiem en referir-nos al perfil dels diversos moviments, veiem com l'associacionisme capta a nuclis importants de persones, i de joves en especial, que tenen un grau de sensibilització considerable vers la qüestió nacional, però també resulta clar que el món associatiu juga un paper fonamental en la transmissió i el reforç d'aquesta sensibilitat.

Ressem finalment que a l'interior de cada entitat l'enfrontament és inexistent per valoracions i postures catalanistes, fins i tot allà on el component immigratori és especialment pronunciat.

3.3. Canvis en les formes d'organització dels joves

Al llarg del nostre estudi hem pogut anar comprovant l'existència i la convivència de dos corrents d'organització de l'associacionisme. Un que representaria una forma més tradicional i que no inclouria tan sols les entitats o moviments més antics sinó també alguns de formació recent però que en qualsevol cas s'estructuren a partir dels mateixos paràmetres: grups permanents i estables, en funció d'edats o de centres d'interès però que mantenen una certa continuïtat i responen a una estructuració més ampla de la federació o coordinadora a la que pertanyen. Aquest fóra el cas p.e. de tots els moviments

d'educació en el temps del lleure, les agrupacions o federacions d'entitats de cultura tradicional i fins i tot les mateixes associacions d'estudiants.

L'altre model d'associacionisme o d'agrupació representaria la tendència més nova i més representativa de la forma de fer de molts joves d'avui, on les estructures no tenen un pes específic tan pronunciat i per tant els compromisos i les mateixes relacions s'estableixen a partir d'uns pressupòsits més flexibles; p.e. Cèl.lules Barcelonistes, La Crida, l'MDT, nuclis de joves de la CDDT.

Nosaltres gosem dir que aquest ^{darrer} model és més significatiu de la manera de fer dels joves d'ara, no perquè pensem que hi ha un únic model, ni tan sols un model predominant, sinó perquè en analitzar la capacitat d'aglutinar i mobilitzar de moltes entitats i moviments trobem aquest element paradigmàtic i a la base de l'explicació del fenomen.

Representa una manera diferent de fer i entendre l'associacionisme i l'organització en general i té la capacitat de generar estructures molt més flexibles. L'actitud militant dels joves cal mesurar-la a través de paràmetres adjacents per entendre el grau de sintonia i compromís que formulen amb una determinada causa. Diríem simplement, que la disponibilitat de molts joves a seguir i defensar uns determinats posicionaments no es concreta en un compromís permanent i estable sinó que es va renovant a cada circumstància que ho requereix, i en els intervals que no hi ha acció s'estableix una relativa distància del tema.

L'èxit d'algunes organitzacions, especialment en l'àmbit polític rau precisament en la capacitat de mantenir una estructura flexible que

asseguren nuclis relativament reduïts però que a través de la xarxa de contactes establerts poden en un moment determinat triplicar el nombre de participants, que també es senten vinculats o propers als seus plantejaments.

En definitiva podríem dir que els joves es mobilitzen molt però s'organitzen poc, i ho diem així perquè per nosaltres organitzar-se té unes implicacions d'estructuració que no es reflecteixen en les formes més habituals i recents.

Al voltant d'aquesta qüestió suggerim una hipòtesi que neix de la mateixa reflexió feta. Aquest doble model d'associacionisme pot molt ben ser que estigui sotmès a dinàmiques de creixement diferent. El model d'associacionisme més formal o estructurat i clàssic potser ha assolit el seu sostre de creixement, mentre que el segon model potser que tingui un potencial susceptible de desenvolupament o ascendència.

~~3.4.~~ La radicalitat, actitud inherent als joves?

Moltes associacions i moviments, i en especial els més intergeneracionals, atorguen als joves de les seves entitats una radicalitat en els seus plantejaments que valoren pròpia i significativa de l'edat.

És curiós que la majoria d'entitats, que no s'expressen com a radicals, manifesten un cert to exculpatori per a les seves entitats i marquen distàncies respecte l'actitud de molts dels seus joves associats en el que fa a les formes que aquests empen, i fins i tot es distancien de les possibles dobles militàncies que alguns socis puguin desenvolupar, tot atribuint a l'altre grup de pertinença la incentivació d'aquesta radicalitat.

Amb tot és cert que les entitats i moviments no atribueixen només a la radicalitat dels joves els seus posicionaments pel que fa a la qües^{tió} nacional: el nacionalisme radical i l'independentisme, sino que creuen que la tendència dels joves es veu accentuada i matisada per l'actitud vital inherent al jovent.

En qualsevol cas cap moviment o entitat, llevat dels que ^{no} manifesten com un signe d'identificació propi, assumeix la tasca d'estimulació del radicalisme nacionalista per be que es reconeixin identificats amb els posicionaments que prenen els joves, i especialment amb els seus criteris. Criteris que d'altra part ells han contribuït a inte^{rior}itzar.

3.18. Lligam entre acció i sentiment catalanista

La progressiva interiorització de la consciència nacional i l'expressió externa d'aquesta interiorització concretada en algun tipus d'acció són un continuum entre els joves associats, i no només dels joves. De fet moltes de les activitats i els propis objectius d'entitats i associacions faciliten un major coneixement de la realitat nacional i les seves expressions més habituals.

La evocació per part dels moviments d'educació del lleure a la seva voluntat d'arrelament al medi i de propiciar el coneixement de l'en^{tor}n; el coneixement, respecte i protecció de la natura que propugnen els centres excursionistes i similars entre els seus socis; la descoberta de les tradicions i costums populars i folclòrics que es fa desde entitats corals, dansaires, castelleres etc. Són expressions diverses d'una sensibilització traspassada i expressament mantinguda i afavorida que fa anar coincidint reflexió i sentiment en el cue

respecta a la realitat nacional de Catalunya. Fer passar d'un catalanisme més romàntic i sentimental a una certa acció i compromís és la funció que fan les entitats.

3.11. Desafecció vers la política Institucional

La distància, i fins i tot la prevenció és el que més caracteritza i defineix el sentiment expressat desde el món associacionista pels joves en referir-se a la vida política.

La permanència del concepte "passar de política" és una realitat que cal matisar, ja que els infants dels darrers anys del franquisme no són avui joves "passotes" ni "desencantats". És la política que fan els polítics professionals el que crea més distàncies i gaudeix de poca credibilitat entre els joves.

Les cotes de militància política, prou que ho sabem, són molt reduïdes i ara per ara no s'intueixen modificacions substancials en les actituds que inspiren la decisió de no militar en organitzacions polítiques. A les entitats o moviments on el signe polític està més accentuat i gaudeixen d'acceptació creixent entre el jovent es noten elements de participació i de valoració que ara per ara defineixen una forma diferent de "fer política". Anem a dir que integren molt més la utopia com element de reflexió i estímul i marquen les distàncies respecte el que ha estat fins ara la pràctica de les organitzacions polítiques, introduint al mateix temps la crítica a la institucionalització de la política com a forma de manteniment de l'actual estructura.

Es pot dir que els joves no passen de política, del que passen i pro

gressivament cada cop més és dels polítics, abastant a més a tots els polítics, siguin de dretes o d'esquerres; i partint del convenciment de què alguna cosa hi ha en la seva pràctica que desvirtua el contingut que aquest concepte implica, o potser pensant que aquest binomi per si sol no és prou definitori.

3.12. La Qüestió nacional, centre d'interès polític

De la mateixa manera que s'evidencia una pronunciada desafecció vers la política institucional i les formes tradicionals de militància ~~política~~ ~~lítica~~ també es detecta un centre d'interès polític molt arrelat entre els joves associats, que gaudeix simultàniament d'una gran capacitat d'aglutinar i de mobilitzar: la qüestió nacional.

La proposta radical implica dues dimensions: l'adhesió que comporta cert compromís i acció continuada, i ^{la} ~~esta~~ reflexió o discussió ideològica, i la mobilització que recapta adeptes puntuals i puntualment amb menors graus de compromís i d'opcions ideològiques com de permanència en l'acció. Aquesta doble dimensió connecta amb la manera i forma de fer de joves, que estan implícitament disposats a assumir-la.

A propòsit d'algunes enquestes realitzades, els mitjans de comunicació s'han fet ressò de la considerable acceptació que tenien els postulats nacionalistes radicals entre els joves. Segurament aquesta és una lectura esbiaixada, però sens dubte l'opció majoritària entre els joves que participen en política ho fan a través de la vivència catalanista i la resposta radical.

Fins i tot, és detectable aquesta tendència entre els joves no organitzats però sensibilitzats políticament. La mostra, és la gran participació a les mobilitzacions convocades per moviments independentistes, especialment entre els sectors d'adolescents.

3.13. Antiespanyolisme i antimadridisme generalitzats

A la pràctica totalitat d'associacions entrevistades es detecta un antiespanyolisme, latent en la majoria de casos, però que es fa més tangible i manifest en moments i circumstàncies favorables a la seva expressió.

Cal assenyalar, per la seva transcendència en la convivència de la nostra comunitat, que aquest antiespanyolisme es manifesta respecte de l'estructura i simbologia política i no respecte dels col·lectius no catalans que viuen a Catalunya. Tampoc respecte les altres comunitats de l'Estat Espanyol a no ser que siguin col·lectius que s'identifiquin amb els valors i postures espanyolistes i d'opressió nacional de Catalunya.

L'expressió antiespanyolista no té un to segregador ni agressiu, en general, però s'expressa desde una profunda interiorització d'aquest sentiment i també desde la reflexió política que pel que fa a la qüestió nacional és inevitablement crítica..

La interiorització a que fem referència té les seves arrels en la trajectòria històrica que han seguit les relacions Catalunya- Espanya i a les estructures de dominació que l'Estat ha mantingut secularment. La identificació d'Espanya i l'Estat franquista també és una pauta generalitzada en l'estructura mental de la població adulta de Catalunya que ha viscut aquest període històric i que fa perviure la necessitat de reafirmar-se dels catalans. Justament és com a reafirmació que més s'explica l'antiespanyolisme generalitzat del que parlem. En aquest àmbit de sensibilitat està entroncat l'antimadridisme també latent, i sovint viscut com a sinònim, tot i que és més adequat situar-lo com un primer esglaió.

Es creu, i es té vivenciat, que és contraposat ser catalanista i tenir afecció per Espanya i per Madrid, perquè totes dues coses van lligades i encerta forma en són excloents. Val a dir a més que l'antimadridisme no arrenca només per la identificació de Madrid com a capital d'Espanya i per tant centre neuràlgic de les decisions que afecten Catalunya, sino com un contrapoder, i un contramodel de Barcelona i el que representa. Madrid no és tan sols el forum on es prenen les decisions polítiques i estratègiques de l'Estat, sino que també representa una forma de fer en política, en esport, en cultura, etc. que gaudeix del suport de la majoria de les instàncies de poder i que és jutjada per amplis sectors de la població clarament contraposada a la forma de fer i actuar de Catalunya.

3.14. La bandera espanyola

Per la majoria de col·lectius, la nominació que més s'escau a aquest símbol és "l'estanquera" amb les connotacions familiars que això vulgui dir, però incloent també la càrrega de despreci que implica. En el tema dels símbols és segurament, on encara està més present l'etapa franquista i la repressió consegüent, sense que la modificació d'alguns elements com ara l'escut Constitucional n'hagin variat els sentiments de rebuig que produeix entre amlis sectors de la població.

Per molts joves catalans és impossible sentir-se identificats amb la bandera espanyola, encara que estiguin més enllà de les fronteres de l'Estat i en certa forma en portin la representació (Trobades de joves a Moscou, Competicions esportives...)

Definitivament les connotacions de la bandera espanyola són molt negatives i cal atribuir ^a la identificació ^{que es fa} amb les estructures represores de l'Estat la raó d'aquestes connotacions.

La valoració de la bandera Republicana està alliberada en gran part d'aquestes implicacions, el que demostra que la seva identificació amb un model polític i un règim de llibertats diferent modifica l'actitud de rebuig que es sent per l'actual bandera espanyola.

Tampoc s'ha de perdre de vista, per entendre l'actual desafecció generalitzada per la bandera espanyola que a més de la història és símbol del neo-espanyolisme actual, i que per extensió al que deiem a l'apartat anterior crea reacció.

3.15. Catalunya/Països Catalans

Hi ha diferències de criteri pel que fa a l'àmbit territorial de la nació catalana. Això és clar i no tan sols en el món del associacionisme sinó en moltes altres franjes de la vida social i política del País.

El terme PPCC s'ha anat incorporant al bagatge de pensament i al vocabulari de molts ciutadans; configurant-se com una realitat, encara que diferent de tal i com es va formular.

Els Països Catalans com a projecte polític i com a realitat nacional única es pot dir que estan en entredit en aquests moments fins i tot en cercles que n'han defensat o fins i tot en formulen ara mateix la necessitat d'existir. Per contra la validesa del terme en aspectes culturals, lingüístics, de proximitat, fins i tot "d'estil" de veure i entendre les coses ha avançat. Es pot dir que el coneixement d'una realitat, en molts aspectes comú ha afavorit el creixement d'una consciència col·lectiva i d'una proximitat que té però encara moltes distàncies i que no es planteja en termes d'unitat política sinó en una perspectiva autòpica.

Es fa present una proximitat en les relacions inter-associatives i unes ganes de prioritzar aquestes relacions per damunt d'altres de la resta de l'Estat desde moltes i diverses entitats i moviments consultats ; alguns dels quals ja tenen establerts aquests lligams i en d'altres (els més polítics) la presència és efectiva i la planificació de treballs i accions simultanis és un fet.

~~3.1.10.~~ Independentisme com a fenomen jove

En parlar del paper dels adults en la vida de les associacions juvenils ja hem plantejat que sovint, en les organitzacions i moviments significats pels seus posicionaments independentistes o del nacionalisme radical, el nombre d'adults és clarament inferior i en tot cas és el seu pes específic allò que equilibra una mica la presència d'uns i altres.

Si ens hem de referir als cercles d'adherents i simpatitzants la decantació és encara més gran. Les diferències no estan tan aguditzades quan parlem de col·lectius de la població que sintonitzen i s'identifiquen amb l'independentisme i d'una forma o altra contribueixen al seu afiançament, però hi ha una gran distància entre el nombre de joves simpatitzants que en un moment o altre s'afegeixen a alguna mobilització , i els que no són joves.

Cal tenir present que forçes adults que es mouen en l'òrbita indepèndentista no concreten la seva actuació més enllà de la reflexió i el pronunciament d'aquesta reflexió. Mentres que entre els joves es pot dir que conflueix reflexió i acció en la seva pràctica militant. Aquí rau la diferència.

2.17. La intersecció de dues mogudes

Diversos observadors de la realitat juvenil i del comportament dels joves han manifestat l'existència de dos models bàsics de "moguda juvenil": la que generen els sectors més populars i amb predomini de nuclis urbans, que s'aglutinarien entorn de la música rock i les seves derivacions, i els sectors més "intel.lectualitzats" que més aviat es sentirien atrets i es mourien per l'independentisme i la seva simbologia.

Aquesta, que podia molt ben ser una hipòtesi del nostre treball, és i a banda del seu esquematisme, una pauta de valoració que omiteix una franja qualitativament important dels joves. Són joves d'extracció popular, amb un cert accés a la cultura pròpia del País, i en especial a la seva llengua (clients "d'institut per entendre's") i que alhora incorporen els gustos i hàbits més característicament urbans, establint-se una confluència de la "moguda" rock i de la "moguda" independentista.

Hem de reconèixer que per nosaltres aquesta ha estat una descoberta en el curs de la recerca i que ens ajuda a interpretar i comprendre el significat de l'adhesió juvenil a l'independentisme.

2.18. Les raons de l'èxit independentista

A l'hora de trobar raons i explicacions a aquesta tendència manifesta dels joves, nosaltres veiem clars dos tipus de motivacions: unes de forma i d'altres de contingut. Les entitats i moviments ara per ara més significatius, i significats en l'àmbit de l'independentisme i del nacionalisme radical formulen de forma més o menys explícita el dret a la diferència i a la reafirmació col.lectiva com a valor progressista i amb caràcter transcendent.

En alguns casos, juntament amb aquest principi més general i comú a la resta d'associacions, la crítica al marc sociopolític i la possibilitat de treballar per un contexte social diferent estimula la participació i adhesió. Podem dir que determinats col·lectius s'eixamplen i aglutinen adhesions de joves que pensen il·lusionadament ^{que} amb la independència es podria bastir un model social nou, molt millor de l'actual. Aquesta creença té una dimensió de caràcter utòpic que afirma el treballar amb il·lusió per un determinat objectiu.

Cal també, situar l'èxit d'adhesió i simpatia de què gaudeix el moviment nacionalista radical i independentista en la seva pròpia capacitat d'articular unes propostes i formes d'expressió diferents, més noves, molt més properes a les formes i interessos dels joves, tot fent coincidir o almenys no exclouent la convivència de la política amb el rock, el futbol o la "litrona".

La capacitat d'adaptar-se a les formes i maneres de fer i pensar dels joves que han demostrat alguns moviments gairebé justificarien per sí sols la seva implantació, i especialment entre els sectors urbans.

~~3.14~~. Una certa confusió terminològica i conceptual

S'aprecia a l'hora de recollir els posicionaments de les diverses associacions una certa confusió terminològica i conceptual que en opinió de molts caldria anar esvaint, i que fa referència sobretot a les divergències existents entre nacionalisme radical i independentisme i que si bé sovint s'interpreta com un continuum d'una mateixa postura i concepció, i ho pot ser, el cert és que sovint respon a criteris i objectius diferenciats.

Justament és en la línia d'afavorir aquesta clarificació que els moviments més vinculats a la proposta independentista estan reforçant els aspectes formatius dels seus militants i que alguns d'ells volen també establir noves estratègies i mètodes de treball.

Bona part del confusionisme procedeix de l'actitud de grups independentistes que fonamenten la seva acció exclusivament en tasques d'agitació política al recer de l'ambient favorable propiciat pels posicionaments victimistes respecte Madrid o l'Estat, i de no formular les pròpies estratègies amb independència d'altres forces polítiques amb molta més presència política i social, però que no comparteixen els plantejaments independentistes.

Als nuclis on l'independentisme sembla més treballat es reforma cada cop més la necessitat d'anar-li donant contingut ideològic i d'anar bastint una proposta alternativa a l'actual marc sociopolític; és per això que les distàncies respecte forces polítiques catalanes actuals que representen fins i tot postures de nacionalisme radical s'estan accentuant i previsiblement ho seguiran fent.

Diriem resumint aquest tema, que la clarificació no és sols una necessitat manifesta per avançar en l'afiançament d'un model polític pensat i estructurat desde la perspectiva independentista, sinó que també és necessari per trencar la dinàmica de retroalimentació que independència i nacionalisme "victimista" mantenen. Dit d'una altra manera: l'independentisme progressista de l'MDT ^{o la Crida} pot tenir una "funció perversa", contribuint a l'expansió del nacionalisme conservador; I al seu torn el nacionalisme conservador pot trobar un objectiu latent: reconvertir electoralment la tendència independentista.

Mancances ideològiques

La gran capacitat d'engrescar i captar adhesions entre els sectors joves de la població, que ha demostrat tenir la proposta independentista, contrasta una mica amb la fragilitat ideològica del seu plantejament i difusió. Es pot dir que no hi ha un cos ideològic propi de l'independentisme i que les diferents lectures, i els angles des d'on es fan aquestes lectures fluctuen dins l'espectre polític de manera molt pronunciada.

Les diverses versions recollides de què és i sobretot de què podria representar l'alternativa independentista per Catalunya ens fan adonar de la inexistència d'un cos ideològic suficientment elaborat i treballat i segons i com fins i tot constatem divergències en la interpretació inicial que de la independència fan els diversos sectors que la promouen. Queda reflectit a més, en el recull d'opinions d'altres moviments i organitzacions el dubte que es mantingui l'actual nivell d'acceptació i adhesió a la proposta independentista si no es cohesionen més el seu ideari.

L'anàlisi que fan molts observadors qualificats del món associatiu juvenil és que la càrrega emotiva és l'ingredient bàsic en el comportament dels joves i que aquest factor lligat a la capacitat d'articulació demostrada pel moviment independentista fa que fonamentalment s'expressi com un independentisme de resposta: de participació en campanyes o mobilitzacions, però sense que hi hagi una continuïtat en les seves activitats formatives, de presència a la vida socio-política etc.

Bona part de la resposta pro-independentista dels joves també s'exploraria a partir d'un cert ambient favorable i de la conscienciació i

permeabilitat existent entre els joves en general i entre els joves associats de forma molt particular. Justament moltes associacions i algunes dedicades a la formació en especial, es mostren convençudes i conscients del paper que juguen i de què són uns camps abonats pel sorgiment d'expressions de nacionalisme radical.

3.21. Sobre l'avanç de l'independentisme

Malgrat totes les confusions ideològiques, terminològiques, conceptuals i polítiques, la sensació és que l'independentisme està avançant a diferents nivells, tant de reflexió com d'acció política, especialment entre un bon sector dels joves.

Pronosticar que aconseguixi ser una força notable i estable ja seria fer política-ficció, però a la vista de les actuals condicions i circumstàncies socio-polítiques del País no s'ha de descartar, sobretot si els mètodes propugnats per les forces que representin l'independentisme no marxen de les pautes d'actuació democràtica i pacífica.

La introducció de variables en el panorama polític actual incidirà molt probablement en l'afiançament o bé en el manteniment del grau d'acceptació que obté la proposta independentista; la modificació i rectificació de la política autonòmica, la reconducció d'alguns plantejaments polítics formulats desde Catalunya, el sorgiment de propostes conciliadores de diversos models o el sorgiment amb força de la lluita armada com mètode de treball podrien ser elements que variessin l'actual itinerari i tendència ascendent de l'independentisme.

En un altre ordre de coses, l'actitud i pronunciament dels grups que es manifesten independentistes, i que nosaltres hem consultat, entorn de la connexió independentisme i feixisme és clara i contundent: lluny d'existir es rebutja expressament i es fa difícil pensar que sorgei-

xin postures racistes en cercles d'influència immediata d'aquests g grups d'independentistes progressistes, els responsables adults dels quals tenen molt clar que la vacunació antifeixista és imprescindible.

Altra cosa fora sectors més xovinistes amb una deficient formació ideològica i alimentats per actituds excloents i segregacionistes. Al^lò que se'n diu "nacionalisme" tebi és potser un marc més propens o almenys més fràgil enfront les vel.leitats feixistitzants.

Ens sembla interessant de remarcar com entre sectors de joves d'aparència "dura" per les seves connotacions rockeres i de grups urbans marginals que es mouen o estan implicats en l'acció de col.lectius independentistes, un dels principis diferenciadors i definidors que primer pronuncien és ser antifeixista; i això com posicionament polític però també com reafirmació de grup i element diferenciador d'altres col.lectius feixistes o d'ultra dreta.

3.2. Qui treballa per la independència?

Desde la perspectiva que ens dona haver analitzat el discurs que entorn del fet nacional fa bona part del moviment associatiu juvenil, nosaltres respondriem a aquesta qüestió dient que són diversos els sectors socials que contribueixen distingit^t però, uns nivells de participació i intencionalitat força diferents.

Si volguessim expressar gràficament els diversos sectors i el seu grau d'implicació, la imatge que ens aniria bé seria dibuixar un seguit de cercles concèntrics el nucli dels quals l'ocuparien els reduïts però actius col.lectius que fan pròpiament activitat política pro-independentista. La resta de cercles, que lògicament rebrien una major o me-

nor influència del nucli segons quina sigui la seva proximitat, la configurarien els diversos sectors de l'associacionisme que al seu torn expressarien un suport més o menys intens segons quin fos el nivell d'identificació.

Es possible, sobre la realitat associativa anar describint aquests nuclis més actius i polititzats, i tota la xarxa de suport que amb intensitat, voluntat, i expressió diferent fa de coixí a la proposta independentista, i naturalment també a d'altres propostes que puguin donar satisfacció a les aspiracions nacionals de Catalunya.

Allà on notem una tasca molt més específica del moviment associatiu és en el camp de les actituds. La lenta tasca de les entitats, en tots els casos, cristalitza en actituds positives dels joves que hi estan vinculats, davant la qüestió nacional. En aquest pas que va del "coneixement adquirit sobre Catalunya i la seva cultura" a l'emotivitat, a la identificació sociocultural de l'individu, al sentiment de pertinença catalana, és on descobrim un paper clau i un valor afegit en la xarxa associativa.

L'entorn social i, en particular, la família i el grup d'iguals, és la via que dóna accés al jove a les actituds definides en el camp del nacionalisme. La xarxa associativa és l'element d'aquest entorn que més contribueix a configurar tals actituds, l'element conductor.

En definitiva, la vida associativa és, hores d'ara, un dels canals més clars que possibiliten al jove a trobar i descobrir arrels culturals i a adquirir el sentiment de pertinença a la col·lectivitat nacional. És més, en àmbits o en entorns socials que no afavoreixen aquesta descoberta, la xarxa associativa esdevé, segurament, l'únic element real de socialització política respecte Catalunya com a país i realitat nacional i diferenciada.

Si pel que fa a la tipologia sobre els eixos de formació i actituds la conclusió ens apareix clara i sense pocs dubtes, no passa el mateix amb la segona tipologia que hem presentat en el primer capítol: la tipologia que fa referència als eixos sobre "projecte polític i sobre actituds actives o merament receptives" davant la qüestió nacional.

Quan a la primera qüestió, ens preguntem fins a quin punt la xarxa associativa contribueix a definir i a fer coherent el projecte polític o el pensament polític dels joves associats. La relació no apareix tant clara, ni de bon tros, com en la primera tipologia. De les entitats estudiades n'hem captat la seva diversitat; algunes estan implícitament i explícitament allunyades d'aquest eix; algunes hi estan implicades implícitament

només, d'altres hi estan implicades d'una manera expressa. Aquesta diversitat fa que l'acció resultant de les associacions en la socialització política sigui tanmateix desigual. Només aquelles entitats que tenen per objecte clar la formació política i/o social i la seva expressió, fan una tasca manifesta. Així les podem referenciar, per posar alguns casos, respecte d'AJEC, de la Crida, del MDDT o del MDT; uns amb propostes específicament nacionalistes-radicals i altres sense una explicitació en aquest camp.

Igualment passa sobre el segon eix de la tipologia. la posició eminentment receptiva o activa davant la qüestió nacional (la que mou purament emotivitat o bé que impulsa a accions concretes). No creiem que es pugui predicar de tot el moviment associatiu una tasca o un paper contribuent i clar en convertir els joves associats en membres actius i militants respecte la qüestió nacional. En aquest cas ens trobem amb un element diversificador com en el cas anterior: una part del moviment associatiu hi té contribució clara; l'altre no té perquè implicar-ho, ~~perquè no té~~.

Ara bé, en l'anàlisi dels discursos, si que hom hi troba una certa il·lació o cadena o relació interassociativa; és a dir, que l'associacionisme específicament nacionaliste-radical té, en bona part dels seus membres, una llarga tradició en altres entitats menys significades políticament. No es que aquest moviment associatiu sigui corretje de transmissió (com ja hem dit abans), però sí que executa una tasca de coixí o inclús d de cultiu.

Més enllà d'aquesta consideració de caracter general sobre la contribució de la xarxa associativa estudiada a la socialització política, volem, per últim, remarcar aquells trets concrets i específics que ens semblen més particularment interessants que treiem dels conjunt de discursos emesos per les entitats; en part com a conclusions del nostre treball, i en part com a punts per a endegar una reflexió oberta o un debat sobre aquest tema.

1. En el tema de la conscienciació nacional l'associacionisme actúa de catalitzador dels sentiments col·lectius, aporta argumentació (sobretot històrica i d'anàlisi de la realitat) i reforça la sensibilització i predisposició en els seus cercles d'influència.
2. Les associacions i moviments compleixen, pel que fa al posicionament polític, una funció sensibilitzadora genèrica, fugint de fer de corretja de transmissió de partits i línies polítiques molt de finides.
3. Les persones associades, o que es mouen en àmbits on l'associacionisme té una forta incidència, demostren una major permeabilitat a la conscienciació social i nacional i es mostren més predisposades a exterioritzar les seves conviccions.
4. Els adults juguen un paper fonamental en el traspàs de valors i actituds de contingut nacional, fins i tot en aquells moviments i associacions més característicament joves.
5. El perfil socio-polític dels membres d'associacions i entitats de determina les formes de valoració i actuació que van adoptant aquestes entitats i associacions, i per tant afecta a la seva pròpia concepció inicial entorn de la qüestió nacional i el model social que propugnen.
6. La participació i militància en moviments i organitzacions socials i polítiques és desigual entre la població. Són els amplis sectors mitjans aquells que nodreixen les entitats i associacions de socis i simpatitzants.

7. La progressiva normalització, i l'absència de conflictivitat en l'ús de la llengua catalana, evidencia el món de l'associacionisme com un món integrador i capdavanter en la sensibilització cultural i nacional de Catalunya.
8. És manifest que hi ha un corrent de simpatia i sintonia entre amplis sectors de l'associacionisme formatiu, cultural i folklòric amb els moviments de catalanisme radical i independentisme.
9. La realitat nacional de Catalunya, i el seu dret a veure reconeguda d'una forma o altra aquesta realitat és avui per avui, indiscutible i indiscutida.
10. Les discrepàncies es plantejen a l'hora de concretar en un projecte polític l'extensió i l'expressió d'aquests drets nacionals.
11. Es detecten dues grans tendències en l'organització de l'associacionisme: una caracteritzada per l'estructuració en grups permanents i estables que al seu temps es coordinen amb d'altres de característiques i objectius semblants. L'altra on les estructures no tenen un pes específic tan marcat i on els compromisos i relacions s'estableixen a partir d'uns programes específics i immediats.
12. El segon model esmentat es mostra més significatiu de la manera de fer de la majoria dels joves d'ara; no com a model únic sino com més representatiu de la capacitat de mobilització del jovent i de la voluntat d'assumir compromisos més concrets i puntuals.
13. Aquesta doble tendència en associacionisme tindrà, amb tota probabilitat, una dinàmica de creixement diferent i per tant també un nivell diferent d'incidència entre els joves.

14. Les entitats i moviments que no es defineixen com a radicals declinen la seva responsabilitat en el foment d'aquesta actitud entre els seus socis (tot i que a vegades comparteixin les seves raons) i atribueixen a d'altres grups als que pertanyen els propis socis la incentivació d'aquesta radicalitat.
15. Només els moviments o associacions que manifesten com a signe d'identificació propi la radicalitat en els seus plantejaments assumeixen el foment d'aquesta postura entre els joves.
16. Les entitats intenten a través de les seves actuacions i escales de valors, traspasar una actitud més conscient i compromesa vers el País, tot reconvertint el catalanisme romàntic i sentimental de molts associats en una certa acció i compromís.
17. Els joves "passen" de polítics i troben per sí mateix poc definitori el binomi dretes- esquerres, en tant quan existeix a la pràctica quotidiana dels polítics alguna cosa que desvirtua el contingut que aquests conceptes impliquen.
18. La qüestió nacional és el centre d'interès polític més arrelat entre els joves associats, gaudint d'una gran capacitat de mobilització i aglutinació.
19. L'opció majoritària entre els joves que participen en política passa per la vivència catalanista i la resposta radical.
20. Existeix un antiespanyolisme latent entre el jovent associat, que es fa més tangible i manifest en moments i circumstàncies favorables a la seva expressió.

21. Aquest antiespanyolisme es manifesta respecte l'estructura i simbologia política i no respecte els col·lectius no catalans que viuen a Catalunya, ni tampoc vers les altres comunitats de l'Estat Espanyol.
22. La vivència d'antimadridisme existent arrenca no solament de la identificació de Madrid com a centre neuràlgic de les decisions que afecten Catalunya, sino del contrapoder i del contramodel cultural que representa per Barcelona.
23. Les connotacions que hores d'ara té la bandera espanyola entre aquests joves associats són molt negatives, i cal atribuir a la identificació que es fa amb les estructures represores de l'Es-tat la raó d'aquestes connotacions.
24. Existeix una proximitat innegable en les relacions inter-associa-tives amb la resta de Països Catalans concretada en una coincidèn-cia d'interessos, plantejaments, manera de fer i que referma volun-tats de treball en comú.
25. L'independentisme obté les seves majors cotes d'adhesió entre la població juvenil, i especialment l'associada. El gruix de simpa-titzants que en un moment o altre s'afegeixen a alguna mobilitza-ció de signe independentista està format per joves.
26. Hi ha entre els joves militants independentistes una franja impor-tant que pertany a classes urbanes molt populars, estan conectats amb "Tribus urbanes" i la flexibilitat organitzativa d'alguns mo-viments independentistes ha permès la seva vinculació.

27. La dimensió utòpica d'una Catalunya independent, amb un model social nou i millor que l'actual, és al nostre entendre un dels elements que explica l'adhesió d'amplis sectors de joves al moviment independentista.
28. Un altre motiu de l'èxit entre els joves del moviment nacionalista radical i independentista és la capacitat d'aquests d'adaptar-se als comportaments i preferències dels joves i a la capacitat d'articular propostes i formes d'expressió diferents, més noves, molt més properes a les formes i interessos dels joves.
29. S'aprecia una certa confusió terminològica i conceptual entre els posicionaments de nacionalisme radical i independentisme, aspecte que és necessari anar clarificant.
30. En cercles independentistes es va refermant la necessitat de dotar de contingut ideològic les seves propostes i accions i d'anar bastint una alternativa a l'actual marc socio-polític.
31. Es fa necessari trencar la dinàmica de retroalimentació que independentisme i nacionalisme "victimista" mantenen a través del procés de clarificació esmentat.
32. Tenim la sensació que l'independentisme està avançant a diferents nivells, tant de reflexió com d'acció política, especialment entre un bon sector de joves; i que la seva consolidació a la societat catalana dependrà de la formulació d'altres propostes polítiques que donin a bastament resposta a les reivindicacions nacionals de la majoria de la població.

33. La connexió entre independentisme i feixisme és clarament rebutjada pels sectors independentistes que nosaltres hem consultat i que reafirmen al mateix temps la seva postura d'independentisme progressista.
34. És més preocupant aquest tema entre sectors més xovinistes; amb una deficient formació ideològica i alimentats per actituds excludents i segregacionistes. El nacionalisme "tebi" fóra un marc més idoni per valors feixistitzants, i cal per tant, fer-hi atenció.